



Gmina Tyczyn

Nr 11 (569)
37.11. - 24.12.2016 r.

Cena 1,50 zł

GŁOS TYCZYNA

PISMO SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Borek Stary

Hermanowa

Kielnarowa

Matysówka

Tyczyn

W numerze:

- **Obchody Narodowego Święta Niepodległości**
 - **Kalendarium Matysówki**
- **Laureaci VI Festiwalu Piosenek Kasi Sobczyk**
 - **Informacje ze szkół**
 - **O ćwiczeniach pożarniczych**
 - **Kalendarium Tyczyzna**



(fot. Stanisław Bomba)

Pałac Wodzickich nocą

11 listopada 2016 – Święto Niepodległości



Uroczysta Msza św. odprawiona w intencji Ojczyzny w tyczyńskim kościele. Na pierwszym planie „Strzelcy”



Burmistrz Tyczyna Janusz Skotnicki oraz Przewodniczący Rady Miejskiej Adam Skowroński składają kwiaty pod Pomnikiem Czynu Patriotycznego



Występ gimnazjalistów podczas uroczystej akademii w sali M-GOK w Tyczynie



Publiczność i zaproszeni goście

Obchody Święta Niepodległości

w Szkole Podstawowej w Kielnarowej...



... i w Szkole Podstawowej w Tyczynie



21.10 br. odbyła się sesja Rady Miejskiej w Tyczynie. Radni wysłuchali informacji z realizacji **zadań gospodarki odpadami w 2016 r. oraz realizacji inwestycji kubaturowych i liniowych planowanych w 2016 r.** Na sesji radni podjęli uchwały w sprawach:

- **Szczególnych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród Burmistrza Tyczyna.** Nagrody Burmistrza przyznawane są rokrocznie i wręczane w dniu Święta Patronalnego Gminy Tyczyn. W celu stworzenia możliwości nagrodzenia osób zasłużonych lub promujących Gminę Tyczyn, a niepracujących w jednostkach organizacyjnych Gminy, należy przyjąć regulamin przyznawania dorocznych Nagród Burmistrza Tyczyna.
- **Wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie nieruchomości.** Działka nr 1765/2 obręb Hermanowa jest własnością Skarbu Państwa w zarządzie Agencji Nieruchomości Rolnych i stanowi część drogi o nawierzchni asfaltowej (która utrzymywana jest przez Gminę Tyczyn) i jest uzupełnieniem sieci dróg gminnych. Nieruchomości wchodzące w skład Zasobu Skarbu Państwa, zajęte pod drogi gminne, powiatowe i wojewódzkie oraz grunty przeznaczone na te cele w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, Agencja może, w drodze umowy, nieodpłatnie przekazać na własność jednostce samorządu terytorialnego.
- **Podwyższenia kapitału zakładowego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” – Spółka z o.o. z siedzibą w Tyczynie.** Gmina Tyczyn

jest jedynym udziałowcem PGK „Eko-Strug” Spółka z o.o. z siedzibą w Tyczynie, ul. Kościuszki 6. Spółka eksploatuje i zarządza siecią wodno-kanalizacyjną na terenie całej gminy. W związku z tym, że na stanie mienia Gminy Tyczyn znajdują się wybudowane, a nie przekazane do Spółki składniki majątku (środku trwałe) służące zaspokojeniu potrzeb mieszkańców w zakresie zaopatrzenia w wodę oraz usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, przekazane będą inwestycje, które zostały wykonane przez Gminę w roku 2004 i latach wcześniejszych.

- **Zaciągnięcia zobowiązania na zakup energii elektrycznej.** W związku przeprowadzeniem przetargu w 2016 r. na zakup energii w latach 2017 i 2018 gmina musi zabezpieczyć środki finansowe.
- **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2016 r.**
- **Skargi na działalność Burmistrza Tyczyna.** W związku ze złożoną skargą na działalność Burmistrza Komisja Rewizyjna przeanalizowała korespondencję dotyczącą przedmiotowej skargi, zapoznała się również z dokumentacją zgromadzoną w Urzędzie Miejskim w Tyczynie dotyczącą sprawy oraz z decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie, które wydało swoją decyzję w przedmiotowej sprawie. Komisja wystąpiła też do inspektora Gospodarki Przestrzennej i Rozwoju Gospodarczego Urzędu i otrzymała wyjaśnienia. Po przeanalizowaniu całości dokumentacji sprawę Komisja Rewizyjna uznała skargę za bezzasadną.

18.11. br. odbyła się sesja Rady Miejskiej w Tyczynie. Radni podjęli uchwały w sprawach:

- **Zmiany uchwały Nr XXVIII.183.16 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 21.10. 2016 r. w sprawie szczególnych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród Burmistrza Tyczyna.** Zmiana dotyczy wykreślenia z uchwały wyrażen „gospodarka” oraz „sport i turystyka” ze względu na zalecenia Wydziału Prawnego i Nadzoru Wojewody Podkarpackiego.
- **Szczególnych warunków i trybu przyznawania dorocznych nagród Burmistrza Tyczyna za wyniki sportowe.** Ustawa z dnia 25.06.2010 r. o sporcie (Dz.U. z 2016 r. poz. 176) przewiduje możliwość ustanowienia nagród Burmistrza Tyczyna za wyniki sportowe. Nagroda ta jest bezpośrednim docenieniem laureata, który osiągnął i dysponując wysokim poziomem sportowym, promuje również Gminę Tyczyn na terenie kraju i poza jego granicami.
- **Przyjęcia rocznego Programu współpracy gminy Tyczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 r.** Rada przyjęła program współpracy gminy Tyczyn z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego po wcześniej przeprowadzonych konsultacjach. Współpraca z podmiotami dotyczy w szczególności zadań własnych gminy w zakresie: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, ekologii i ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz promocji i organizacji wolontariatu.
- **Zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wo-**

dociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2017. Ceny i stawki opłat zawarte w taryfach określono na podstawie niezbędnych przychodów dla prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Tyczyn. Taryfy przedstawione przez MPWiK dotyczą mieszkańców Gminy, którzy są obsługiwani przez przedsiębiorstwo.

- **Zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2017.** Rada przyjęła stawki opłat zawarte w taryfach określonych na podstawie niezbędnych przychodów dla prowadzenia działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Tyczyn. Zaproponowana podwyżka ceny 1 m³ wody wynosi 0,60 zł i wynika ze wzrostu kosztów eksploatacji, konieczności modernizacji SUW w Tyczynie i na osiedlu Budziwój oraz zaplanowanym w wieloletnim planie rozbudowy urządzeń wodociągowych wykonaniu przez „Eko-Strug” projektów na rozbudowę wodociągów w Borku Starym. Natomiast cena za 1 m³ odprowadzonych ścieków wzrasta o 0,15 zł. Opłata abonamentowa nie ulega zmianie i pozostaje na poziomie roku ubiegłego.
- **Dopłat do cen 1 m³ wody i 1 m³ odprowadzanych ścieków wynikających z taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Tyczyn.** W związku z podwyżką ceny wody o 0,60 zł brutto za 1m³ dotacja z budżetu gminy do 1 m³ wody wynosi 0,41 zł brutto; mieszkańcy gminy Tyczyn (bez Matysówki) za 1 m³ wody zapłacą 3,89 zł; mieszkańcy Matysówki za 1 m³ wody zapłacą 5,13 zł; na-

Ciąg dalszy na stronie 4

tomiast wszyscy mieszkańcy gminy za 1 m³ ścieków zapłacą 5,19 zł brutto.

- **Przystąpienia Gminy Tyczyn do realizacji Projektu pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie instytucji kultury na terenie ROF” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.** W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego zostało zaplanowane do realizacji przedsięwzięcie pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wsparcie instytucji kultury na terenie ROF”. Zakres rzeczowy na terenie Gminy Tyczyn obejmuje remont zabytkowej i reprezentacyjnej kamienicy przy ul. Rynek 24 w Tyczynie na potrzeby kulturalne.
- **Określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości.**

Uchwała nr XXIX.193.16 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2017.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8.08.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139), Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2017, przedstawione przez **Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rzeszowie** dla mieszkańców Matysówki obsługiwanych przez MPWiK z Rzeszowa:

Uchwała Nr XXIX.194.16 Rady Miejskiej w Tyczynie z dnia 18 listopada 2016 r. w sprawie zatwierdzenia taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, przedstawionych przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie, obowiązujących na terenie Gminy Tyczyn na rok 2017.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8.08.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446) oraz art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz. 139), Rada Miejska w Tyczynie uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Zatwierdza się taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na rok 2017, przedstawione przez PGK „Eko-Strug” Sp. z o.o. w Tyczynie w wysokości:

- 1) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę dla mieszkańców: **Borku Starego, Hermanowej, Kielnarowej i Tyczyna:** cena za 1 m³ dostarczonej wody: 3,98 zł netto, **4,30 zł** z VAT 8%, stawka opłaty abonamentowej: 5,28 zł netto, **5,70 zł** z VAT 8%/odbiorcę/m-c.
- 2) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę dla mieszkańców Matysówki: cena za 1 m³ dostarczonej wody: 5,13 zł netto, **5,54 zł** z VAT 8%, stawka opłaty abonamentowej: 5,28 zł netto, **5,70 zł** z VAT 8%/odbiorcę/m-c.
- 3) Wysokość cen i stawek opłat za odprowadzanie ścieków dla mieszkańców gminy Tyczyn: cena za 1 m³ odprowadzonych ścieków: 6,48 zł netto, **7,00 zł** z VAT 8%, stawka opłaty abonamentowej: 7,57 zł netto, **8,18 zł** z VAT 8%/odbiorcę/m-c.

chomości. Stawki podatku od nieruchomości na rok 2017 pozostają na niezmienionym poziomie w stosunku do 2016 roku z wyjątkiem stawek: dla gruntów objętych obszarem rewitalizacji oraz budowli. Na rok 2017 zmienia się stawka dla gruntów „niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji” z 3,00 zł do 2,98 zł oraz przyjmuje się w 2017 roku stawkę 2% dla wszystkich budowli.

• **Określenia wzoru deklaracji na podatek od nieruchomości.** Nowy wzór deklaracji będzie uwzględniał opodatkowanie wszystkich budowli stawką 2%.

• **Zmiany uchwały budżetowej gminy Tyczyn na 2016 r.**

• **Zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Tyczyn.**

Rubrykę redaguje: **Dorota Michalak**
- pracownik Urzędu Miejskiego w Tyczynie

1) Wysokość cen i stawek opłat za dostarczoną wodę: cena netto za 1 m³ dostarczonej wody wynosi: 4,18 zł, z VAT 8%: **4,51 zł**. Stawka opłaty abonamentowej: netto: 3,43 zł, z VAT 8%: **3,70 zł**/odbiorcę/m-c.

2) Wysokość cen i stawek opłat za odprowadzanie ścieków: cena netto za 1 m³ odprowadzonych ścieków wynosi: 3,57 zł, z VAT 8%: **3,86 zł**. Stawka opłaty abonamentowej: 3,53 zł netto, z VAT 8%: **3,81 zł**/odbiorcę/m-c.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r. poz. 139).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1.01.2017 r.

2. Taryfy na zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków obowiązują od 1.01.2017 r. do 31.12.2017 r.

§ 2. Taryfy podlegają ogłoszeniu w trybie określonym w art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2015 r. poz.139).

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tyczyna.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1.01.2017 r.

Remont, czyli żeby było lepiej, najpierw musi być gorzej

Tyczeńskie chodniki przy ulicach Rynek i Mickiewicza to dla każdego niezły tor przeszkód. Zerwana kostka, dziury, błoto i piasek. Koparki pracują na pełnych obrotach, robotnicy coś wiercą – słowem muzyka dla uszu. Przechodnie narzekają, bo spacer po placu budowy do przyjemnych nie należy. „Wszędzie brudno i głośno” - słyszymy coraz częściej. - *Nam pozostaje tylko prosić o cierpliwość, bo prace muszą zostać przeprowadzone* - mówi Janusz Skotnicki, burmistrz Tyczyna. A my przecież wszyscy doskonale wiemy, że aby było lepiej, przez jakiś czas musi być gorzej.

Jak długo potrwa jeszcze remont? Pytamy pana Burmistrza: *Planujemy zakończyć wszystkie prace do końca roku, może nawet przed świętami. Mam nadzieję, że pogoda nam w tym nie przeszkodzi.*

Jesień

Spójrz na jesieni barwy akwarelowe
ostatnie zbiory, winogrona fioletowe.
Jabłka jak bombki choinkowe
i słońce zachodzące wcześnie tak różowe.

Dzemu smak, grzyby pachnące
Jakaż wrażliwa to pora,
pajęczyny babiego lata płynące,
mimo chłodu z wieczora.

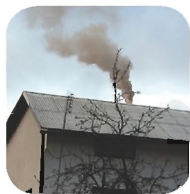
Cudowne zasuszone kwiatów bukiety.
Wszystko zasypia - jeden skok.
Oschłe łodygi, ziół szkielety
Powrót lato znów za rok.

Sznur dzikich gęsi odlatuje
za ciepłem, do odległych stron.
Mgła sennie się snuje,
poranek wstaje, na trawie szron.

Przyroda samoistnie wyczuwa chłody,
chryzantemy dumnie podnoszą paki.
Taki to ruch natury,
znak idącej zimy - chłodnej ręki.

Andrzej Kalita

Nie spalaj odpadów



W związku z rozpoczętym sezonem grzewczym **przypominamy mieszkańcom o bezwzględnym zakazie spalania odpadów w piecach centralnego ogrzewania oraz na terenie nieruchomości**. Najczęściej palimy: papier, kartony, tworzywa sztuczne, plastik, folie, zużyte opony.

W świadomości wielu mieszkańców takie postępowanie to czysty zysk – pozbawiają się odpadów, a w zamian uzyskują ciepło. Jest to jednak błędne myślenie. **W procesie spalania śmieci, zwłaszcza tworzyw sztucznych, powstają toksyczne opary**, które zanieczyszczają środowisko oraz mają negatywny wpływ na zdrowie człowieka - mogą powodować raka, bezpłodność, uszkadzają płód, niszczą system hormonalny. Duże stężenie dioksyn ma działanie alergiczne, szczególnie na skórę.

Pamiętajmy: przy spalaniu śmieci w przewodzie kominowym przy zetknięciu z wodą powstaje kwas solny, który niszczy przewody, a naprawy znacznie przewyższają pozorne oszczędności węgla. Spalając odpady w piecach, trujemy siebie i naszych bliskich, zatruwamy środowisko, niszczymy budynki i urządzenia kominowe, stwarzając zagrożenie dla bezpieczeństwa zdrowia i życia ich mieszkańców. Utylizowanie odpadów poza instalacjami do tego przeznaczonymi jest wykroczeniem, podlega karze aresztu lub grzywy, która może wynieść nawet 5 tys. zł.

Tekst: **Barbara Popowicz**

Numer 12. „Głosu Tyczyna” ukaze się z datą **25 grudnia 2016 r.**

Termin składania tekstów upływa: **7.12 br.**
Teksty można przesyłać e-mailem na adres redakcji: **glostyczyna@tyczyn.pl** oraz składać osobiście w siedzibie redakcji: **Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna ul. Mickiewicza 1, 36-020 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410** w godz. pracy biblioteki lub w **Urzędzie Miejskim w Tyczynie, ul. Rynek 18, 36-020 Tyczyn, w pok. 24 (I p.).**

Festiwal już za nami

23.10 br. sala widowiskowa M-GOK w Tyczynie była świadkiem **VI Festiwalu Piosenek K. Sobczyk „O Złotą Różę Małego Księcia”**. Ze względu na dużą ilość uczestników (73) powołano dwie komisje jury. Wykonawców w wieku 10-15 lat oceniali: **Elżbieta Lewicka** (pedagog, dziennikarz muzyczny Polskiego Radia Rzeszów), **Beata Adamczyk** (muzyk, pedagog), **Zbigniew Sztaba** (muzyk, pedagog, instruktor M-GOK Tyczyn) i **Daniel Lipiec** (muzyk, pedagog). W tej kategorii wiekowej najlepszym solistą okazał się **Mikołaj Dyka** (MDK w Starachowicach), a wśród zespołów wokalnych - grupa **Iluzjon** (Klub V Batalionu Strzelców Podhalańskich w Przemyślu).

Wykonawców w kategorii soliści od 16. roku życia oceniali: **Kamil Niemiec** (muzyk, pedagog, instruktor WDK w Rzeszowie), **Jerzy Dynia** (dziennikarz muzyczny, artysta muzyk) i **Andrzej Klee** (dziennikarz muzyczny Radia Rzeszów). I miejsce i Złotą Różę Małego Księcia przyznano solistce **Natalii Marii Bednarz-Niemiec** (Centrum Kultury w Kamieniu), a wśród zespołów wokalnych i wokально-instrumentalnych najlepszym okazał się **Zespół Enigma** (Spółdzielczy Dom Kultury w Stalowej Woli).



Zespół Enigma z dyrektorem M-GOK Zofią Matys i Jerzym Dynią

W tym roku wydarzeniem artystycznym towarzyszącym festiwalowi był koncert zespołu **Grająca Szafa** z Katowic, którego repertuar publiczność przyjęła bardzo entuzjastycznie.

Patronat nad imprezą objęli: Burmistrz Tyczyna, Starosta Rzeszowski, TVP Rzeszów i Gazeta Codzienna „Nowiny”, portal Nowiny24 oraz Polskie Radio Rzeszów.

Więcej zdjęć z festiwalu można obejrzeć na profilu: <https://www.facebook.com/mgok.im.k.sobczyk.tyczyn>.

tekst: **Dorota Drozd**

Organizatorzy VI. Festiwalu Piosenek Katarzyny Sobczyk „O Złotą Różę Małego Księcia” składają serdeczne podziękowania sponsorom. W tym roku naszymi darczyńcami byli: Burmistrz Tyczyna, Starosta Rzeszowski, Zarząd Osiedla w Tyczynie, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej EKO-STRUG Sp. z o.o. w Tyczynie, Bank Spółdzielczy w Tyczynie, Sklep Wielobranżowy MEWA 2 w Tyczynie, SOBINA Ubezpieczenia, JAR Kielnarowa - Ryszard Rząsa i Jan Synoś.



Radca czy adwokat?

Do kogo w jakiej sprawie się zwrócić?

Adwokat to prawnik świadczący pomoc prawną w szczególności polegającą na udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami. Kandydat na adwokata musi ukończyć wyższe studia prawnicze, odbyć aplikację adwokacką oraz zdać egzamin adwokacki*. Zawodem pokrewnym do adwokata jest zawód radcy prawnego. Podstawową różnicą między radcami prawnymi a adwokatami to możliwość świadczenia pomocy prawnej w stosunku pracy (którą mają radcowie), tj. np. pracy na etacie w urzędzie. To m.in. z tego powodu wysuwane są koncepcje połączenia radców prawnych z adwokatami w jednej korporacji.

Radca prawny to prawnik świadczący pomoc prawną zarówno osobom fizycznym, jak i podmiotom gospodarczym czy jednostkom organizacyjnym. Jego pomoc polega przede wszystkim na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych oraz występowaniu przed sądami i urzędami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy. Kandydat na radcę prawnego musi ukończyć wyższe studia prawnicze, odbyć aplikację radcowską oraz zdać egzamin radcowski*.

Od 1 lipca 2015 r. zrównano uprawnienia adwokatów i radców prawnych. Umożliwiono obro-

nę w sprawach karnych również radcom prawnym, którzy mogą występować w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe w charakterze obrońcy.**

Notariusz to prawnik powołany przez Ministra Sprawiedliwości, upoważniony do sporządzania aktów notarialnych i dokonywania innych czynności notarialnych. Do czynności notarialnych należą m.in. takie czynności: sporządzanie aktów notarialnych, aktów poświadczenia dziedziczenia, poświadczeń, spisywanie protokołów, protestów weksli i czeków, wypisów, odpisów i wyciągów dokumentów, wniosków o wpisy w księgach wieczystych. Kandydat na notariusza musi ukończyć wyższe studia prawnicze, odbyć aplikację notarialną oraz zdać egzamin notarialny*.

Komornik sądowy to funkcjonariusz publiczny (niebędący urzędnikiem państwowym) działający przy sądzie rejonowym, wykonujący m.in. w drodze przymusu egzekucyjnego wyroki sądowe, przeprowadzający spis inwentarza i sporządzający protokół stanu faktycznego przed wszczęciem procesu sądowego lub przed wydaniem orzeczenia, oraz sprawujący urzędowy nadzór nad dobrowolnymi publicznymi licytacjami. Kandydat na komornika musi ukończyć wyższe studia prawnicze, odbyć aplikację komorniczą oraz zdać egzamin komorniczy*.

*Z wyjątkiem innych wymagań wskazanych w ustawie.

**Dotyczy sytuacji, gdy radca prawny nie pozostaje w stosunku pracy, tj. nie pracuje na etacie np. w urzędzie, z wyłączeniem radców prawnych zatrudnionych w charakterze pracowników naukowych bądź naukowo-dydaktycznych.

***Katalog spraw, nie jest katalogiem zamkniętym i ma charakter orientacyjny. W niektórych przypadkach daną sprawą może zajmować się inny niż wskazany prawnik.



Towarzystwo ALTUM Programy Społeczno – Gospodarcze
zaprasza do udziału w projekcie
„Kobieta pracująca”

JESTEŚ KOBIETĄ BEZROBOTNĄ/NIEPRACUJĄCĄ W WIEKU POWYŻEJ 29 ROKU ŻYCIA,
KTÓRA MA CHĘĆ POWRÓCIĆ NA RYNEK PRACY? ZAMIESZKUJESZ NA TERENIE
POWIATU RZESZOWSKIEGO, BRZOWSKIEGO LUB STRZYŻOWSKIEGO

**NIE CZEKAJ ZGŁOŚ SIĘ JUŻ DZIŚ.
POMOŻEMY CI ZNALEZĆ PRACĘ!**

Oferujemy:

BEZPŁATNE SZKOLENIA
nadające kwalifikacje w zawodach,
np.:

- Sprzedawca z obsługą kasy fiskalnej
- Pomoc księgowego
- Kadry i płace
- Opiekunka dziecięca
- Fryzjer
- Kosmetyczka
- Kucharz
- Cukiernik
- Kelner
- Krawcowa

Zapewniamy:

- Zwrot kosztów dojazdu na zajęcia
- Zwrot kosztów opieki nad osobą zależną/dzieckiem do lat 7
- Wyżywienie w trakcie szkoleń (zestaw kawowy + obiad)
- Materiały szkoleniowe
- Zwrot kosztów badań lekarskich
- Stypendium szkoleniowe
- **5 miesięczne PŁATNE STAŻE ZAWODOWE** w wysokości 1750 zł

UDZIAŁ W PROJEKCIE JEST BEZPŁATNY !!!

Informacje o projekcie :

www.kobietapracujaca.altum.pl

bezpośrednio w biurze projektu:
Towarzystwo ALTUM Programy
Społeczno- Gospodarcze,
ul. Warszawska 5/7, 35-205 Rzeszów
tel. (17) 852 27 60, 667 634 180

w punktach rekrutacyjnych:
- Strzyżów: ul. Przeclawczyka 15
(obok Starostwa), tel. 667 634 717
- Brzozów: Urząd Miejski w Brzozowie,
ul. Armii Krajowej 1, tel. 785 020 02

Projekt „Kobieta pracująca”

współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach
Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego

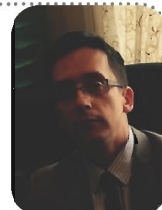


Materiał źródłowy: Ustawa z dn. 26.05.1982 r. prawo o adwokaturze (Dz.U.2015.615), Ustawa z dn. 6.07.1982 r., o radcach prawnych (Dz.U.2016.233), Ustawa z dn. 14.02.1991 r., o notariacie (Dz.U.2016.1796), Ustawa z dn. 29.09.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U.2016.1138).

Rubrykę
redaguje:

Artur Maziarz

radca prawny



Pani Renacie Rzepce

wyrazy szczerego żalu z powodu śmierci



MAMY

składają: Dyrekcja, Rada Pedagogiczna,
pracownicy oraz uczniowie Publicznego Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Tyczynie

Pani Iwonie Gutowskiej

wyrazy głębokiego współczucia
z powodu śmierci

MAMY

składają: Dyrekcja, Rada Pedagogiczna,
Rada Rodziców, pracownicy oraz uczniowie
Publicznego Gimnazjum im. św. Jana Pawła II w Tyczynie



Dla kogo zasiłek pogrzebowy?

Zasiłek pogrzebowy to zwrot poniesionych kosztów pogrzebu, a więc kosztów, które mają związek ze złożeniem ciała lub prochów do grobu. Co stanowi koszt uwzględniany przy wypłacie zasiłku pogrzebowego przez ZUS, a co refundowane w ramach zasiłku już nie jest? Jak dokładnie rozumieć sformułowanie „koszty mające związek ze złożeniem ciała lub prochów do grobu”?

Problem ten nie występuje, gdy o zasiłek pogrzebowy stara się rodzina, której po stwierdzeniu poniesienia wydatków związanych z pochówkiem przysługuje zasiłek pogrzebowy w maksymalnym wymiarze, **czyli 4000 zł** (stan na 2016 r.). Sytuacja komplikuje się, gdy o zasiłek starają się osoby spoza rodziny.

Osoby obce, aby otrzymać zasiłek pogrzebowy z ZUS, muszą szczegółowo udokumentować poniesione wydatki do wysokości zasiłku. **Jakie koszty należy uznać za koszty pogrzebu?** Przyjmuje się, że sam pogrzeb to czynności, które trwają od chwili zgonu do pochowania zwłok osoby zmarłej. Poniesione w tym czasie i związane z pochówkiem wydatki uwzględnia się przy wypłacie zasiłku pogrzebowego. Pojawiają się niekiedy wątpliwości czy np. zakup samej trumny wystarczy do udowodnienia kosztów pogrzebu? Czy wydatki poniesione na ceremonię pogrzebową zostaną uwzględnione w wysokości wypłacanego przez ZUS świadczenia? Czy, w końcu, do kosztów pogrzebu można zaliczyć wydatki związane z postawieniem nagrobka? Przedstawienie rachunku za samą trumnę nie stanowi dowodu pokrycia kosztów pogrzebu. Dzieje się tak dlatego, że istnieje domniemanie, iż pozostałe koszty poniosł ktoś inny, kto również będzie ubiegał się o zasiłek pogrzebowy. Ten zaś wypłacany jest w takim przypadku proporcjonalnie i w związku z tym Zakład musi ustalić wszystkie okoliczności. Co do ceremonii kościelnej, to jak najbardziej wydatki z nią związane i potwierdzone przez instytucję kościelną są uwzględniane w wypłacanym przez ZUS świadczeniu. Inna rzecz to wydatki poniesione na wystawienie nagrobka. Z uwagi na fakt, iż jego zakup nie jest bezpośrednio związany z pochówkiem osoby zmarłej, nie jest on brany pod uwagę przy ustalaniu wysokości zasiłku pogrzebowego. Brak nagrobka nie oznacza, że pogrzeb się nie odbył. A może on być wystawiony nawet kilka lat po pochówku.

Należy dodać, że kosztu pogrzebu nie stanowi również zakup samych kwiatów. Gdyby tak było, to każdy żałobnik nabywałby prawo do zasiłku pogrzebowego w wysokości proporcjonalnej do poniesionych wydatków.

Komu przysługuje zasiłek?

Zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: osoby mającej ustalone prawo do emerytury lub renty, osoby mającej ustalone prawo do emerytury pomostowej, ubezpieczonego, w tym ubezpieczonego z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego albo zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia, osoby mającej ustalone prawo do nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, osoby, która zmarła w okresie pobierania zasiłku chorobowego albo świadczenia rehabilitacyjnego za okres po ustaniu tytułu ubezpieczenia, członka rodziny rencisty i emeryta.

Wysokość zasiłku

Od 1 marca 2011 r. zasiłek pogrzebowy jest stały i przysługuje w wysokości 4000 zł. Zasiłki pogrzebowe wypłacają oddziały ZUS. W razie pokrycia kosztów pogrzebu przez pracodawcę, dom pomocy społecznej, gminę, instytucję zakonną lub diecezjalną, zasiłek przysługuje tym podmiotom w wysokości udokumentowanych kosztów pogrzebu, nie wyższej jednak niż 4 000 zł. Zasada ta ma także zastosowanie w przypadku pokrycia kosztów pogrzebu przez inną osobę niż członek rodziny.

Jeżeli koszty pokryła więcej niż jedna osoba lub podmiot, zasiłek pogrzebowy ulega podziałowi między te osoby lub podmioty - proporcjonalnie do poniesionych kosztów pogrzebu. Jeżeli pogrzeb organizowany był na koszt państwa, organizacji politycznej lub społecznej, lecz członek rodziny poniosł również część jego kosztów, zasiłek pogrzebowy przysługuje temu członkowi rodziny w pełnej kwocie 4.000 zł

Przedawnienie roszczeń o wypłatę zasiłku

Prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w czasie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje. Jeżeli zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w tym terminie nie było możliwe z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej albo z innych przyczyn całkowicie niezależnych od osoby uprawnionej, prawo do zasiłku wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia pogrzebu. Dokumentem potwierdzającym te okoliczności jest zaświadczenie policji lub prokuratury, odpis zupełny aktu zgonu lub inny dokument urzędowy potwierdzający przyczyny uniemożliwiającej zgłoszenie wniosku.

Wymagane dokumenty

Podstawowymi dokumentami wymaganymi do wypłaty zasiłku pogrzebowego są: wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, skrócony odpis aktu zgonu albo odpis zupełny aktu urodzenia dziecka z adnotacją, że dziecko urodziło się martwe, oryginały rachunków poniesionych kosztów pogrzebu, a jeżeli oryginały zostały złożone w banku - kopie rachunków potwierdzone przez bank za zgodność z oryginałem, dokumenty potwierdzające pokrewieństwo lub powinowactwo zgłaszającego wniosek z osobą zmarłą (skrócone odpisy aktów stanu cywilnego lub dowód osobisty zawierający wymagane dane), zaświadczenie płatnika składek o podleganiu ubezpieczeniu w dniu śmierci (w przypadku, gdy zmarła osoba ubezpieczona lub członek rodziny osoby ubezpieczonej) nie dotyczy to

Rubrykę redaguje:

**Małgorzata
Łyszczarz-Bukała**

Rzecznik Regionalny ZUS
Województwa Podkarpackiego



osób prowadzących działalność na własny rachunek oraz osób z nimi współpracujących.

Jeżeli pogrzeb organizowany był na koszt państwa, organizacji politycznej lub społecznej, wymagane jest zaświadczenie właściwego organu administracji państwowej lub organizacji potwierdzające pokrycie kosztów pogrzebu oraz rachunki kosztów poniesionych przez osobę występującą z wnioskiem o zasiłek pogrzebowy.

Narodowe Święto Niepodległości

11 listopada to jedna z ważniejszych dat w kalendarzu polskich rocznic. Wydania polskich gazet z roku 1918 prawie w całości poświęcone były wydarzeniom związanym z odzyskaniem niepodległości. W „Kurierze Warszawskim” pisano: „Nareszcie jesteśmy gospodarzami (...) własnego kraju. Nareszcie po stu dwudziestu kilku latach przyszła godzina, że nie ma tu już obcego najazdu”. „Czas” o roli Piłsudskiego pisał tak: „W całej Polsce jest taka w tej chwili tęsknota za zgodą i za zaniechaniem waśni partyjnych, iż gdyby bryg. Piłsudski rzucił (...) hasło, znalazłby w całej Polsce (...) pełne zapału echo”. Jak współcześnie obchodzimy Dzień Niepodległości? 11 listopada jest dniem wolnym od pracy i szkoły. W tym dniu organizowane są marsze, koncerty patriotyczne, rekonstrukcje historyczne. Poniżej relacja z obchodów Dnia Niepodległości w gminie Tyczyn.

Jak co roku uroczystości patriotyczne rozpoczęła msza św. w tyczyńskiej świątyni odprawiona w intencji ojczyzny. Przewodniczył jej ks. proboszcz dr Marian Czenczek, a kazanie wygłosił ks. dr Piotr Sala. W nabożeństwie udział wzięły władze samorządowe na czele z Burmistrzem Tyczyna Januszem Skotnickim i Przewodniczącym Rady Miejskiej w Tyczynie Adamem Skowrońskim. W Eucharystii uczestniczyli dyrektorzy placówek oświatowych, instytucji, stowarzyszeń, Orłęta, Strzelcy, a także licznie przybyli mieszkańcy Tyczyna i okolic. W tym ważnym dniu nie zabrakło pocztów sztandarowych z gminy Tyczyn, jednostek straży pożarnych, szkół i organizacji. W czasie kazania ks. Piotr przypomniał słowa marszałka Piłsudskiego: *Ten kto nie szanuje i nie ceni swej przeszłości nie jest godzien szacunku terażniejszości ani prawa do przyszłości.* Zwrócił się on także z prośbą do wiernych: *Obudźmy w młodzieży olbrzyma patriotyzmu.*

Po mszy św., prowadzeni przez Orkiestrę Dętą WSK i M-GOK w Tyczynie, w uroczystym pochodzie, udaliśmy się pod pomnik **Czynu Patriotycznego**, gdzie delegacje złożyły kwiaty i wieńce. Część druga uroczystości odbyła się w sali widowiskowej M-GOK w Tyczynie. Rozpoczęło ją wspólne odśpiewanie hymnu polskiego, po którym gospodarz spotkania burmistrz **Janusz Skotnicki** powitał gości. W swoim krótkim wystąpieniu zwrócił uwagę na to, że naszym obowiązkiem wobec Ojczyzny jest troska o język oraz dbałość o własną historię. W tym dniu szczególnie uroczyście wybrzmiały odczytane przez niego słowa Modlitwy za Ojczyznę, au-



torstwa ks. Piotra Skargi. Na koniec wzięliśmy udział w części artystycznej, pt. „Koncert dla Niepodległej”. W tym roku przygotowali ją uczniowie naszego gimnazjum pod czujnym okiem nauczycieli: **Diany Hałoń, Bogumiły Dziepak, Wiesława Dziury, Renaty Rzepki, Mariusza Konia.** „Koncert dla Niepodległej” składał się z kilkunastu pieśni patriotycznych, pięknie zaśpiewanych przez naszą młodzież, tańca z flagą oraz prezentacji multimedialnej. W tej części spotkania publiczność wyposażona w śpiewniki (specjalnie wydane przez gimnazjum) starała się dotrzymać młodzieży kroku w pięknym śpiewie. Czy nam się to udało? Nie wiem, niech oceni nas młodzież. Za to wiem, że ten szczególny dzień, dzień 11 listopada, wszyscy przeżyliśmy bardzo uroczyście i podniosło.

Tekst: Alicja Kustra

Podziękowania

Dziękuję wszystkim osobom, które przyczyniły się do zorganizowania uroczystości z okazji 11 listopada. Dziękuję ks. proboszczowi Marianowi Czenczkowi, uczniom i nauczycielom z Gimnazjum w Tyczynie oraz dyrekcji i pracownikom M-GOK w Tyczynie. Dziękuję też mieszkańcom, którzy licznie wzięli udział w obchodach Święta Niepodległości.

Janusz Skotnicki Burmistrz Tyczyna

Józef Piłsudski słynął z ciętego języka. Kilka z jego wypowiedzi na trwałe zapisały się w historii. Oto niektóre z nich.

Naród, który nie szanuje swej przeszłości, nie zasługuje na szacunek terażniejszości i nie ma prawa do przyszłości.

Myślałem już nieraz, że umierając przeklnę Polskę. Dziś wiem, że tego nie zrobię. Lecz gdy po śmierci stanę przed Bogiem, będę go prosił, aby nie przysyłał Polsce wielkich ludzi.

Głową muru nie przebijesz, ale jeśli zawiodły inne metody, należy spróbować i tej.



*Sztuką jest umierać dla ojczyzny,
Ale największą sztuką jest dobrze żyć dla niej.*
kard. S. Wyszyński

Obchody Narodowego Święta Niepodległości

w Szkole Podstawowej w Tyczynie...

Obchody tego święta miały miejsce w naszej szkole 10.11 br. W uroczystości wzięli udział m.in. dyrektor szkoły **Zofia Międlar-Mruk**, wicedyrektor **Barbara Stempniowska**, nauczyciele, zaproszeni goście, rodzice i cała społeczność uczniowska szkoły.

Główną część obchodów rozpoczęło wprowadzenie sztandaru szkoły, odśpiewanie hymnu państwowego oraz okolicznościowe przemówienie dyrektor szkoły Zofii Międlar-Mruk. Po części oficjalnej rozpoczęła się uroczysta akademia przygotowana przez **uczniów klasy VIa** pod kierunkiem **Agaty Domino**. Montaż słowno-muzyczny, łączący historię ze współczesnością, zabrał publiczność w niezwykłą podróż w czasie. Przypomniął okoliczności utraty przez Polskę niepodległości, przywołał najważniejsze zrywy niepodległościowe narodu polskiego, aż po pamiętne wydarzenia z listopada 1918 r., które po 123 latach przyniosły naszej ojczyźnie upragnioną wolność. Słowa recytowanych przez młodzież wierszy przypomniły nie tylko trudną drogę Polski do odzyskania niepodległości, a także oddały hołd tym, którzy walczyli w obronie ojczyzny, poświęcili to, co najcenniejsze – życie. Największe wrażenie na widzach wywarła inscenizacja rozbiorów, kiedy to upersonifikowana Polska straciła wolność w wyniku działań Rosji, Austrii i Prus. Całości występu dopełniły pieśni patriotyczne: „Rota”, „My, pierwsza Brygada”, „Taki kraj”, „Pytasz mnie”, utwór „Wojenko, wojenka” wykonany na trąbce przez **Martynę Barć**, uczennicę klasy VIb oraz wspinała monumentalna dekoracja autorstwa **Krzysztofa Koziółkiewicza**.

W tym dniu patriotyczny charakter obchodów podkreślały nie tylko sztandar szkoły, uroczyste odśpiewanie hymnu państwowego, wiersze i pieśni patriotyczne, ale również galowe stroje wszystkich uczestników akademii oraz kotyliony w barwach narodowych, gdyż właśnie dzięki dbałości o takie elementy kształtuje się w młodych pokoleniach przywiązanie do ojczyzny, ziemi rodzinnej, obyczajów oraz kultury narodowej. Uczy szacunku dla ludzi, którzy ją tworzyli.

Mając świadomość jak ważnym elementem procesu dydaktycznego jest wychowanie patriotyczne, od października br. w Szkole Podstawowej im. S. Staszica w Tyczynie realizowana jest innowacja pedagogiczna „**Dziedzictwo naszych przodków**”, która ma za zadanie nie tylko uatrakcyjnienie programu szkoły i wykorzystanie twórczego potencjału uczniów, ale również stały rozwój ich postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury narodowej, umożliwienie im kreatywnego uczestnictwa w wydarzeniach kulturowych i politycznych oraz kształtowanie więzi z krajem ojczystym.

*W Polsce żaden człowiek, żaden stan - nikt od panów nie
ma więcej powodu, aby kraj utrzymał się w całości
i aby Rzeczpospolita była wolną.*

Stanisław Staszic, *Przestrogi dla Polski*



Uroczystość obchodów 98. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości była doskonałą okazją do uhonorowania wszystkich uczniów naszej szkoły, którzy systematycznie osiągają liczne sukcesy w konkursach na szczeblu szkolnym, gminnym, powiatowym, wojewódzkim, a nawet ogólnopolskim. W tym dniu nagrody i gratulacje od dyrekcji szkoły za godne reprezentowanie SP w Tyczynie otrzymały m.in. uczennice: **Paulina Staniek** (kl. VIb) za zakwalifikowanie się do II etapu „Konkursu z języka polskiego dla uczniów szkoły podstawowej z województwa podkarpackiego”, **Magdalena Janosz** (kl. Va) za zdobycie II miejsca w konkursie „Dolina Strugu Moich Marzeń” oraz **Abigajl Pelinko** (kl. IIIa) za zdobycie I miejsca w Mistrzostwach Polski Skate Cross. Rozstrzygnięto również szkolny konkurs „Święty Franciszek Patronem Zwierząt”.

Tekst: **Adam Janiec**

... i Szkole Podstawowej w Kielnarowej

Polska stała się krajem niepodległym 98 lat temu. To wielkie dla narodu wydarzenie nastąpiło po 123 latach niewoli **11 listopada 1918 r.** Przed Polakami stało ogromne i odpowiedzialne zadanie odbudowania polskiej państwowości. Dzisiaj nie musimy już o nią walczyć, ale musimy ją jak najlepiej wykorzystać i pielęgnować poprzez pamięć o niej w najważniejszych dla Polaków dniach.

Społeczność Szkoły Podstawowej w Kielnarowej uczciła rocznicę odzyskania niepodległości uroczystą akademią. W tym roku przygotowali ją wraz ze swoją wychowawczynią **Ireną Parą** trzecioklasiści, a przyłączyli się do nich uczniowie starszych klas, prezentując piękne wykonania polskich pieśni patriotycznych.

Rozpoczęto odśpiewaniem hymnu państwowego. Następnie zabrzmiały tradycyjne utwory patriotyczne m.in. „Echo dawnej piosenki”, „Rota”. Szczególnie wzruszający był występ **Amelii Meksuły** z klasy III, która zaśpiewała pieśń „Białe róże”. Nie zabrakło wierszy oraz informacji historycznych o tym ważnym dniu. Wszystko odbywało się na tle pięknej scenografii.

Była to ważna lekcja patriotyzmu przypominająca, że 11 listopada to dla Polaków ważny dzień, który symbolizuje walkę o wolność i niepodległość.

Relację z tego wydarzenia można obejrzeć na naszej stronie internetowej: **www.spkielnarowa.pl**. W zakładce „Galeria” (po lewej stronie) są zarówno zdjęcia, jak i filmiki.

Tekst: **Laura Majda**

- uczennica klasy V SP w Kielnarowej

Książka jak lek

W Aleksandrii nad wejściem do biblioteki helleńskiej wyryty był napis: *Psyches iatreion* - **lecznica duszy**. Ostatnio coraz modniejsza staje się biblioterapia, w której to książka jest narzędziem terapeutycznym. Dlaczego? Bo książki nie tylko uczą, ale także pomagają złagodzić lęk, poczucie osamotnienia czy niskiej wartości. Osoby, dla których książki nigdy nie stanowiły dużej wartości, mogą powiedzieć – biblioterapia to banialuki. Jednak jeśli czegoś nie sprawdzimy, to lepiej nie osądzajmy. Żyjemy szybko, nie zastanawiamy się nad wieloma sprawami i czasem o własnej rodzinie wiemy znacznie mniej niż o serialowych bohaterach. Bywa, że problemy, których od dłuższego czasu staraliśmy się nie zauważać, nagle ze zdwojoną siłą dają o sobie znać. Jeśli jeszcze w tym czasie pojawi się choroba, to wtedy dopiero mamy poważny problem. Są nerwy, smutek, czasem dopada nas depresja. I co dalej? Terapeuta z pewnością poradzi w ten sposób: każdy problem rozwiązujemy od razu, gdy się tylko pojawi, a gdy jest ich kilka - skorzystajmy z pomocy specjalistów i odpowiedniej literatury.

Od kilku lat Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie prowadzi tzw. „**Biblioteczkę wsparcia**”. Książki, które w niej się znajdują, zostały zakupione m.in. ze środków **Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Wśród nich znajdują się bajki terapeutyczne, poradniki na temat zdrowia i żywienia, są też książki autorstwa wybitnych psychologów, pedagogów i terapeutów, a także powieści psychologiczne. Wszystkie zostały zakupione z jednego powodu – **mają pomagać mieszkańcom w rozwiązywaniu problemów i równocześnie wzmacniać ich**.

W listopadzie nasza Biblioteczka wzbogaciła się o kolejne tytuły także dzięki hojności Komisji. O tym krótka informacja w „Półce z książkami”. Poniżej zaś wywiad z **Ewą Chlebek**, pracownikiem Urzędu Miejskiego w Tyczynie, która od wielu lat pełni funkcję przewodniczącej Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. (AK)



Alicja Kustra: Pani Ewo, namawianie ludzi do rzucenia alkoholu to nic przyjemnego, a jednak Pani od wielu lat pracuje w komisji?

Ewa Chlebek: *To prawda, robię to od wielu lat. Jednak dopiero kiedy zaczęłam pracować z osobami mającymi problemy z alkoholem i ich rodzinami, zobaczyłam, na czym ta praca polega. Przez te wszystkie lata wiele*

się nauczyłam i wiem, że komisja może dużo zdziałać. Czasem tylko ciśnie się myśl, że moglibyśmy zrobić o wiele więcej, gdyby np. przepisy były bardziej rygorystyczne.

Do jakich zadań powołana jest Komisja?

Komisja ma inicjować działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, podejmować czynności dotyczące zastosowania wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu. Zadaniem Komisji jest także opiniowanie wydawanych zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrolowanie miejsc, gdzie jest on sprzedawany.

W jaki sposób powoływani są członkowie komisji?

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu alkoholizmowi każdy prezydent miasta, wójt i burmistrz powołuje taką komisję. Liczba osób wchodzących w jej skład nie jest wyznaczona. W skład gminnych komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. W naszej gminnej komisji mamy przedstawicieli oświaty, opieki społecznej i psychologa.

Mamy człowieka uzależnionego od alkoholu. Jak komisja może pomóc takiej osobie? Jakie procedury powinna uruchomić?

Kiedy ktoś poinformuje nas, że mąż, brat, ojciec itd. nadużywa alkoholu, wtedy przeprowadzamy z taką osobą oraz członkami najbliższej rodziny rozmowy - krótko mówiąc diagnozujemy sytuację. Mamy dwa tryby postępowania. Jeśli ktoś przyznaje, że ma problem, pomagamy, wskazując np. grupę wsparcia lub zakład lecznictwa odwykowego. Kiedy zaprzecza (a rodzina twierdzi, że osoba jest uzależniona i ma problem z alkoholem), komisja kieruje osobę na badanie do biegłych celem określenia, czy ta osoba pije szkodliwie, czy jest już uzależniona. Kiedy wezwana osoba nie chce podjąć leczenia dobrowolnie, wówczas komisja kieruje wniosek do sądu o poddanie danej osoby leczeniu. Wtedy decyzję podejmuje sąd. Do leczenia jednak nie można nikogo zmusić. Jeśli chodzi o samą pracę komisji, to w tym roku do listopada wpłynęło do nas 23 wnioski o objęcie leczeniem odwykowym. Ciężko ocenić, czy to dużo, czy mało. Alkoholizm w rodzinie to problem drażliwy i nie każdy chce się z nim ujawnić. Niestety, problem dotyka wszystkich: i biednych, i bogatych.

Porozmawiajmy o tzw. funduszu korkowym. Jaka kwota rocznie zasila budżet komisji z tytułu wydawania koncesji na sprzedaż alkoholu?

W roku 2015 była to kwota ok. 145 tys. zł. Są to pieniądze „naznaczone”. Oznacza to, że idą wyłącznie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, nie mogą być wykorzystane na inne cele. Część tej kwoty idzie na organizację poszaradowe, na realizację zadań wynikających z gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, na kolonie letnie i zimowe organizowane dla dzieci z naszej gminy, pochodzące z rodzin zagrożonych alkoholizmem lub przemocą w rodzinie. Część środków finansowych przeznaczają się na badania biegłych i opłaty sądowe, na spotkania edukacyjne dla rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie. Finansujemy wszelkie akcje profilaktyczne przeprowadzane w placówkach oświatowych na terenie naszej gminy. Finansujemy też działanie punktu konsultacyjnego, w którym przyjmuje psycholog. Oczywiście, część kwoty idzie też na utrzymanie samej komisji.

Komisja opiniuje wnioski, czy dany punkt usługowy może otrzymać koncesję na sprzedaż alkoholu. Ile takich punktów jest? Czy w ostatnich latach na terenie gminy zdarzyło się, że pozwolenie zostało cofnięte?

W roku ubiegłym liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży, wynosiła 24 punkty, zaś w miejscu sprzedaży – 8. Przypadków cofnięcia zezwolenia nie było, chociaż zdarzyły się sygnały o sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, a także o sprzedaży alkoholu bez posiadania przez punkt sprzedaży ważnego zezwolenia.

Jak z punktu widzenia przewodniczącej komisji wygląda problem alkoholizmu w gminie Tyczyn?

*Wielkość problemu diagnozujemy na podstawie ilości sprzedanego alkoholu na terenie gminy w ciągu roku. W roku 2015 mieszkańcy naszej gminy na ten cel wydali **6 638 474 zł**. To ogromna kwota, myślę, że komentarz nie jest w tym miejscu potrzebny.*

Z jakimi placówkami komisja współpracuje realizując swoje regulaminowe zadania?

Współpracujemy m.in. z M-GOPS w Tyczynie, Zespołem Interdyscyplinarnym, ze szkołami, organizacjami porządowymi, placówkami odwykowymi, z parafią.

Dziękuję za rozmowę.

Z **Ewą Chlebek** – Przewodniczącą Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tyczynie - rozmawiała **Alicja Kustra**.



Kiermasz Bożonarodzeniowy

3.12.2016 (sobota)
godz. 10:00-16:00

Miejsce: Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie, ul. Grunwaldzka 29

Asortyment:

- stroiki Bożonarodzeniowe, ozdoby choinkowe,
- upominki Mikołajkowe, biżuteria,
- pierniki, miody,
- żywność ekologiczna, przekąski,

ORGANIZATORZY:



Balszkie Koto Caritas przy Szkole Podstawowej im. B. Staszica w Tyczynie

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica w Tyczynie
oraz Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Tyczynie

serdecznie zapraszają szkoły podstawowe do udziału



w Przeglądzie Gazetek Szkolnych Doliny Strugu

Termin nadsyłania prac konkursowych oraz kart zgłoszeniowych: 31 grudnia 2016 r.

Ogłoszenie wyników: 12 lutego 2017 r.

Szczegółowy regulamin przeglądu znajduje się na stronach: www.sp-tyczyn.szkoły.itl.pl oraz www.tyczyn-biblioteka.pl.

Patronat:



Projekt pn. „Wielospektowy Program Rozwoju *Sami Sobie* w mikroregionie *Dolina Strugu*”, współfinansowany przez Szwajcarię w ramach szwajcarskiego programu współpracy z nowymi krajami członkowskimi Unii Europejskiej.



Bank Spółdzielczy w Tyczynie



KREDYT BEZPIECZNY PARASOL

4%

- ✓ *Oprocentowanie stałe!*
- ✓ *Bez poręczycieli!*
- ✓ *Posiadasz rachunek – obniżasz prowizję!*

Bank bliski Tobie!

*Warunki dotyczą kredytu Bezpieczny Parasol dla kwoty 5.000,00 zł. RRSO na dzień 02.11.2016 r. dla reprezentatywnego przykładu wynosi 13,91% dla całkowitej kwoty kredytu 5.000,00 zł, spłacanej w 12 ratach miesięcznych równych – 426,00 zł. Stopa oprocentowania kredytu 4% w stosunku rocznym. Całkowita kwota do zapłaty wynosi 5343,82 zł w tym odsetki – 108,82 zł, prowizja przygotowawcza – 2%, prowizja za udzielenie kredytu 2% oraz ubezpieczenie Kredytobiorcy - 35,00 zł. Stopa oprocentowania oraz prowizja za udzielenie kredytu obowiązują dla Klientów indywidualnych, którzy posiadają lub założą rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy (przez który przeprowadzane są, lub będą stałe miesięczne wpływy z tytułu wynagrodzenia za pracę lub rentę czy emeryturę). Rachunek oszczędnościowo - rozliczeniowy musi być czynny przez co najmniej cały okres kredytowania. Przedstawione informacje mają jedynie charakter orientacyjny. Ostateczna wysokość wszystkich kosztów związanych umową jest uzależniona od warunków umowy oraz rodzaju i zakresu usług dodatkowych.

Zapraszamy do naszych placówek:

Centrala BS Tyczyn, ul. Mickiewicza 6, Tyczyn,
tel. (17) 221-92-10
I Oddział w Rzeszowie, ul. Pelczara 6,
tel. (17) 852-15-39

Oddział w Chmielniku, Chmielnik 50,
tel. (17) 229-66-34
II Oddział w Rzeszowie, ul. Okulickiego 13a,
tel. (17) 852-28-07

www.bstyczyn.pl

O. Stefan Jan Płaszczycza - przeor Konwentu oo. Dominikanów w Borku St.

7 listopada 2015 r. dominikanie na całym świecie rozpoczęli świętowanie jubileuszu 800-lecia założenia swojego zakonu. Rocznica ta jest okazją do przypomnienia najbardziej zasłużonych dominikanów związanych z boreckim klasztorem. Zakon Braci Kaznodziejów, założony przez kapłana Dominika de Guzman, zatwierdził papież Honoriusz III 22.12.1216 r. Tego samego roku w Tuluzie zawiązała się pierwsza wspólnota zakonna. Dominik de Guzman, późniejszy święty, nie pozostawił po sobie żadnych pism. Wszystko, co dotrwało do naszych czasów, pochodzi z przekazów ustnych. Jak wspominał jego następca, św. Jordan z Saksonii: „Zanim poczęło się to dziecię, jego matka miała sen, że w swoim łonie nosi psa trzymającego zapaloną pochodnię, którą rozpala cały świat”. Stąd dominikanów nazwano później *Domini canes*, psami Pańskimi, roznoszącymi po świecie ogień Słowa Prawdy.

Do Polski idee dominikańskie dotarły dzięki młodemu kanonikowi kapituły krakowskiej **Jackowi Odrowążowi**. Przebywając w Rzymie, poznał św. Dominika i tam przywdziewając biały habit, wstąpił do jego zakonu. Po kilku latach, wczesną jesienią 1222 r., powrócił on do Krakowa i założył pierwszy w Polsce klasztor dominikański. Z biegiem lat powstawały nowe klasztory, prowadzona była akcja misyjna na Rusi i w Prusach.

W Borku Starym dominikanie pojawili się dzięki zabiegom ks. **Macieja z Ramnicy Niwickiego**, kanonika kolegiaty jarosławskiej i proboszcza parafii tyczyńskiej, do której Borek Stary wówczas przynależał. Wynikało to z chęci zapewnienia stałej opieki nad miejscem ze słynącym łaskami od ponad trzystu lat cudownym obrazem Matki Bożej, do którego przybywali liczni pielgrzymi. Generał zakonu oo. Dominikanów, **o. Jan Chrzyciel de Marinis**, przychylnie ustosunkował się do tego pomysłu i 29.04.1665 r. wystosował list do prowincjała polskiej prowincji zakonu, aby jak najrychlej ten zamiar urzeczywistnił. Swojego poparcia nie odmówił też bp przemyski **Stanisław Sarnowski**. Po wszystkich prawnych i urzędowych formalnościach pierwszym przeorem utworzonego klasztoru został **o. Dominik Brzechffa**. W ten sposób rozpoczęła się historia dominikanów w Borku Starym, w której dużą rolę odegrał **ojciec Stefan Jan Płaszczycza**.

Ten borecki przeor, który na chrzcie świętym otrzymał imię Jan, urodził się 24.07.1866 r. w Stróżach koło Myślenic. Bardzo ważną rolę w jego dalszej drodze życiowej odegrał **Józef Pitala**, nauczyciel przesyłany do Stróży przez władze szkolne okręgu krakowskiego. Dzięki niemu wyjątkowo zdolni uczniowie z chłopskich rodzin mogli kontynuować dalszą naukę w krakowskim gimnazjum. Niestety, dla niektórych rodziców ze względów finansowych było to bardzo trudne. W czasie wakacji Józef Pitala jeździł do Krakowa i wyszukiwał zamożnych mieszczan, których synowie mieli problemy z nauką. Zabiegał, aby jego zdolni uczniowie w zamian za pomoc w odrabianiu lekcji uzyskiwali mieszkanie i utrzymanie. Potomni wyliczyli, że takich uczniów było dziewięciu, a czterech z nich wybrało później stan duchowny. Był również wśród nich **Jan Płaszczycza**, który po kilkuletnim pobycie w bursie gimnazjalnej 14.11.1886 r. wstąpił do zakonu oo. dominikanów, przyjmując wówczas imię zakonne **Stefan**. Po odbyciu nowicjatu w Krakowie, 8.12.1887 r. złożył profesję zakonną. Studia filozoficzne ukończył w Kolegium Dominikańskim w Krakowie, zaś teologiczne w Kolegium Dominikańskim we Lwowie. Po sześciu latach, 7.08.1892 r. został wyświęcony na kapłana i od razu włączył się bardzo aktywnie w pracę kaznodziejską. Na uwagę zasługuje fakt jego szczególnej gorliwości w rozpowszechnianiu nabożeństwa różańcowego.

Pierwszą jego placówką był klasztor w Żółkwi, a na-

stępnie od 1893 r. konwent we Lwowie. W następnym roku został przeniesiony do Krakowa, gdzie był bibliotekarzem. Od 1899 r. był wiceprzeorem i prokuratorem konwentu w Podkamieniu na Podolu, gdzie dwa lata później został jego przeorem. Następnym miejscem pracy o. Stefana był Tarnobrzeg, gdzie od 1903 r. sprawował urząd przeora miejscowego klasztoru. Pracował również jako katecheta



w 5-klasowej Szkole Ludowej, włączając się równocześnie w pracę społeczną. Był m.in. członkiem Wydziału Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” w Tarnobrzegu. Szczególnie jednak o. S. Płaszczycza zapisał się w historii tej ziemi jako ordynownik koronacji Obrazu Matki Boskiej Dzikowskiej (która nastąpiła 8.09.1904 r.) Gdy 4.06.1906 r. o. Płaszczycza został ponownie wybrany przeorem tamtejszego klasztoru, rozpoczął rozbudowę kościoła w Tarnobrzegu. Pobyt o. Stefana w tym mieście, gdzie nadano mu tytuł Honorowego Obywatela, zakończył się w 1909 r. Został on wówczas wybrany przeorem w Podkamieniu, gdzie pełnił ten urząd przez dwie kadencje. W tym czasie na Kapitułę Generalnej w Rzymie w 1910 r. otrzymał tytuł kaznodziei generalnego. Kolejnymi miejscami pracy o. Stefana jako przeora był Lwów, a następnie od **20.07.1917 r. Borek Stary**.

Trzyletni jego pobyt w boreckim klasztorze zasługuje na szczególną uwagę. Udało mu się doprowadzić do koronacji cudownego obrazu Najświętszej Marii Panny. Biskup przemyski **Jan Sebastian Pelczar** niejednokrotnie zachęcał do podjęcia starań o koronację, a biskup sufragana **Karol Fischer** przy okazji swego pobytu na odpuszcie w dniu Matki Bożej Różańcowej w 1917 r., życzył oo. dominikanom, *aby w niedługim czasie ku czci i chwale Bogarodzicy swój zamiar koronacji szczęśliwie do skutku doprowadzić*. 2.02.1919 r. Kapituła Watykańska zezwoliła odpowiednim dekretem na ukoronowanie cudownego obrazu, upoważniając jednocześnie biskupa przemyskiego J. S. Pelczara do dokonania tego aktu.

Koronacja obrazu MB w Borku Starym była pierwszą w odrodzonej Rzeczypospolitej. Odbyła się ona **15.08.1919 r.** w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Koronacja miała odbyć się na szczycie góry, gdzie do istniejącej kaplicy dobudowano drugą z prowizorycznym ołtarzem i tronem dla ks. biskupa - koronatora - oraz obszernym wzniesieniem dla duchowieństwa. Jednak w nocy rozszalała się gwałtowna, trwająca kilka godzin burza, dlatego przeniesiono miejsce uroczystości i usytuowania ołtarza na zewnętrzną ścianę prezbiterium.

11.06.1920 r. O. Stefan powrócił do Podkamienia, gdzie ponownie wybrano go na przeora. Był to szczególnie trudny okres, ponieważ trwały jeszcze działania wojenne. Niebawem wojna się skończyła i trzeba było odbudować zniszczony kościół i klasztor. Z zapalem podjął się on tego zadania. Odzyskał również zrabowane dzwony. W latach 1927-1928 administrował dominikańskim kościołem pw. Wszystkich Świętych w Krotoszynie pod Lwowem. Ostatnią placówką duszpasterską o. Stefana był klasztor w Bohorodczanach koło Stanisławowa na Podolu, gdzie w 1928 roku został przeorem. Przebywał tam do 1933 r., kierując obudową zniszczonego w czasie ostatniej wojny klasztoru i kościoła. Był już wówczas poważnie chory. W 1934 r. powrócił do Podkamienia, gdzie zmarł 15.11. tegoż roku i został pochowany na miejscowym cmentarzu. **O. Antonin Górnisiewicz** wspominał później ojca Stefana: *Sam syn rodzinny wieśniaczej umiał prosto i szczerze przemawiać do ludu, a ten prosty ludek rozumiał go i szczerze pokochał. I to były najszcześniejsze jego chwile, o jakich lubiał nieraz potem wspominać, tego pokoju już nie zaznał nigdy, bo po-*

woływany na przełożeniach wszędzie starał się pod względem administracyjnym uporządkować zawile nieraz sprawy. Pomimo niesprzyjającej dla podróży jesiennej pory, złych dróg, na pogrzeb o. Stefana przybyli liczni wierni tak miejscowi, jak i z okolicy. Obecne było także liczne duchowieństwo, w tym również obrządku greckiego. Główne nabożeństwo celebrował ks. dziekan z Brodów, a z ambony pożegnał zmarłego jego kolega gimnazjalny - **o. Antonin Górnisiewicz**. Na cmentarzu przemówił miejscowy

proboszcz o. dr **Z. Ogarek**. A odratowane przez niego dzwony pożegnały go żałobnym głosem. 24 lipca br. minęło 150 lat od chwili jego urodzin.

Autor niniejszego artykułu dziękuje **o. dr. Ireneuszowi Wysokińskiemu**, dyrektorowi Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie, za udostępnienie fotografii o. Stefana Płaszczycy.

Tekst: **Jerzy Konkol**

Marszałek Piłsudski (1867-1935) fakty i ciekawostki

Józef Piłsudski należy do panteonu polskich bohaterów narodowych. Jego zasługi dla odbudowy niepodległej Polski nie budzą żadnych wątpliwości. To o nim historyk **prof. Janusz Osica** powiedział: *Wszyscy oddawali władzę w ręce Piłsudskiego, bo wtedy była ona trochę jak gorący kartofel, była nieprawdopodobnym kłopotem.*

Józef Piłsudski jest tak znaną i ważną osobą w historii Polski, że jego biografię, zwłaszcza tę, która dotyczy politycznej i wojskowej drogi ku niepodległej Polsce, znają wszyscy. Są jednak w życiorysie marszałka wydarzenia zapomniane lub pomijane, które pomagają zrozumieć jego życiowe wybory.

Rodzina. Józef był czwartym z dwanaściorga dzieci państwa Piłsudskich, tym najbardziej znanym. Swoje miejsce w historii mają również jego bracia: starszy **Bronisław** (konspirator, zesłaniec, etnograf) i młodszy **Jan** (prawnik, poseł, minister skarbu) oraz ojciec, który w czasie powstania styczniowego był komisarzem powstańczych władz w powiecie kowieńskim.

Bracia Piłsudscy (**Józef** i **Bronisław**) brali udział w przygotowaniach do zamachu na **cara Aleksandra III**. Starszy przepłacił to długoletnim zesłaniem na Syberię. Podobny los spotkał Józefa (pięcioletnia zsyłka). To wydarzenie rozpocznie konspiracyjną i niepodległościową drogę Piłsudskiego, którą zakończy odrodzenie państwa polskiego. Działalność w ruchu socjalistycznym Piłsudskiego (lider PPS) to tylko jedna część jego politycznej karty. Część druga to czynne zaangażowanie się w akcje bojowe.

Wojsko nigdy nie dziwiło organizowanie grup paramilitarnych czy utworzenie Legionów Polskich. Wszystkie te kroki prowadziły do odrodzenia polskiej armii. Kulminacją kariery wojskowej Piłsudskiego był nie tylko stopień marszałka, ale przede wszystkim **wojna polsko-bolszewicka** (1919-1920). Zakończyła ją zwycięstwo polskich oddziałów w bitwie warszawskiej, zwanej przez przeciwników marszałka „**cudem nad Wisłą**”. Nie był to przecież żaden cud, a bardzo dokładnie zaplanowana operacja wojskowa (spór o jej autorstwo trwa do dziś). Choć militarnie wygrana, to jednak wojna z bolszewicką Rosją wcale nie okazała się sukcesem politycznym (szczegółowo pisze o tym **Piotr Zychowicz**). Innym ważnym momentem w biografii Józefa Piłsudskiego był przewrót majowy. W maju 1926 r. żołnierze, kolejny raz w swojej większości, stanęli po stronie Komendanta, który całkowicie kontrolował nad wojskiem zachował aż do swojej śmierci.

Funkcje. Najczęściej Józef Piłsudski pamiętany jest jako Naczelnik Państwa, jednak w czasach II Rzeczypospolitej piastował różne funkcje. Dwukrotnie był premierem (1926-1928 i potem na krótko w roku 1930). 31.05.1926 r. Zgromadzenie Narodowe wybrało go prezydentem. On jednak urzędu tego nie przyjął. Po przewrocie majowym nieprzerwanie piastował dwie funkcje: ministra spraw woj-

skowych i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych.

W czasach PRL postać Józefa Piłsudskiego była konsekwentnie pomijana milczeniem, jednak sympatia do niego wcale nie słabła. Apogeum jego kultu przypadło na ostatnie lata poprzedzające wybuch II wojny światowej, a pochówek na Wawel był tylko tego początkiem. Piłsudski przez jednych był wielbiony, przez innych – zniechęcony. Jego portrety wisiały w urzędach. Był patronem niezliczonej ilości organizacji, ulic, szkół. Od 1938 roku jego dobrego imienia strzegła specjalna ustawa. Za jej naruszenie można było trafić do więzienia na pięć lat.

Marszałek żył dość skromnie. Nie przepadał za uroczystościami czy balami. Przez bliskich i współpracowników nazywany był Dziadkiem, Ziukiem czy Komendantem. Do osób, które lubił, zwracał się per „dziecko”. Trudne decyzje podejmować pomagał mu pasjans, samotne spacerowanie i modlitwa. W sprawach sercowych nie był osobą zbyt stałą. O jego romansach plotkowała chwilami cała Polska. **Ojcem został po raz pierwszy w wieku 51 lat!** Swobodnie posługiwał się językami: polskim, rosyjskim, francuskim i niemieckim. Miał ogromne poczucie humoru, lubił śmiać się nawet z siebie samego. Bardzo lubił karykatury na swój temat.

Józef Piłsudski niemal do ostatnich dni swojego życia ukrywał nieuleczalną chorobę - raka wątroby. Zmarł 12 maja 1935 r. w Warszawie. Podczas pogrzebu cały naród oddał hołd zmarłemu Marszałkowi. Ciało zostało pochowane w krypcie św. Leonarda w Katedrze na Wawelu. Serce spoczęło, w grobie matki w Wilnie na cmentarzu „na Rossie”. W 1937 r. na polecenie metropolity krakowskiego arcybiskupa **Adama Sapiehy** trumna ze szczątkami Marszałka została przeniesiona do krypty pod wieżą Srebrnych Dzwonów.

Św. Jan Paweł II o Piłsudskim powiedział:

„Jeśli Pan Bóg mi pozwoli być jeszcze kiedyś na Wawelu, to pójdę do grobów królewskich i pójdę też do grobu Marszałka. Wtedy przyszedłem na świat, kiedy szli na Warszawę bolszewicy, kiedy dokonał się „Cud nad Wisłą”, a jego narzędziem, narzędziem tego „Cudu nad Wisłą”: w znaczeniu militarnym był niewątpliwie Marszałek Piłsudski i cała polska armia. Raduję się, iż w suwerennej Polsce na nowo nabierają blasku i właściwego znaczenia patriotyczne idee, związane z obroną Ojczyzny, z Marszałkiem Józefem Piłsudskim”.

Opracowała na podstawie księgozbioru MiGBP w Tyczynie:
Alicja Kustra



Muzyczna podróż

19.10 br. w naszej szkole gościliśmy muzyków z Mobilnej Filharmonii. W audycji muzycznej wzięli udział uczniowie klas IV-VI. Muzycy zaprosili nas do podróży

po Europie. Odwiedziliśmy wiele państw, poznając ich stolice, język, walory kulturowe, a przede wszystkim muzyczne. Goście, dzięki profes-



fol. M. Piotrowska

sjonalnemu przygotowaniu, przykuli uwagę niemalże wszystkich widzów, włączając ich w swoją prezentację, tj. zapraszając do tańca czy gry na instrumencie. Dialog prowadzących z uczniami sprzyjał pozytywnej atmosferze. Charakterystyka muzyków, stroje oraz opracowania muzyczne znanych europejskich utworów sprawiły, że faktycznie odbyliśmy niezwykłą, muzyczną podróż. Mamy nadzieję, że to dopiero początek naszej przyjaźni. *Saluti a tutti! Ciao!*

tekst: **Maria Piotrowska**
- nauczyciel muzyki

Dolina Strugu w marzeniach dzieci

Uczniowie naszej szkoły wzięli udział w **konkursie Regionalnego Towarzystwa Rolno-Przemysłowego „Dolina Strugu”** na temat: „Pozytywne zmiany w Dolinie Strugu w związku z realizacją Wieloaspektowego Programu Rozwoju *Sami Sobie* realizowanego przez RTR-P Dolina Strugu, współfinansowanego przez Szwajcarię”. Przedmiotem konkursu było napisanie

opracowania pisemnego pt. „Dolina Strugu moich marzeń” lub wykonanie prac podzielonych ze względu na technikę wykonania: grafika komputerowa, malarstwo, fotografia. Ideą konkursu było zachęcenie młodzieży z Doliny Strugu do twórczego spojrzenia na przyszłość tego mikroregionu oraz ukazanie pozytywnych zmian, jakie przyniosła realizacja wspomnianego wyżej programu.



Marytna odbiera nagrodę. Fot. Oleg Czyżowski

3.11 br. odbyło się uroczyste otwarcie Szkoły Liderów w Chmielniku, podczas którego dokonano podsumowania konkursu i laureatom wręczono nagrody. Miło nam poinformować, że w kategorii grafika komputerowa II miejsce zajęła praca **Martyny Maciołek** z klasy piątej. Jej praca powstała pod kierunkiem **Anny Patrzyk**. Nagrody wręczał **Guido Beltrani** - dyrektor Biura Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy przy Ambasadzie Szwajcarii w Polsce. Na zakończenie uroczystości odbyła się konferencja podsumowująca realizację projektu.

Serdecznie gratulujemy Martynie sukcesu i życzymy następnych.

tekst: **Lucjan Osiadły**

Z wizytą na lotnisku

W poniedziałek 7.11 br. wybraliśmy się na wycieczkę do międzynarodowego portu lotniczego „Rzeszów-Jasionka”. W ekscytującej wyprawie wzięli udział uczniowie klas II B i V wraz z opiekunami.

W trakcie wycieczki zwiedziliśmy cały Nowy Terminal Pasażerski i poznaliśmy procedury związane z obsługą naziemną startów i lądowań samolotów oraz warunki, jakie muszą spełnić pasażerowie. Obserwowaliśmy odprawę bagażową oraz kontrolę bezpieczeństwa pasażerów odlatujących do Berlina. Przewodnik opowiedział nam o historii rzeszowskiego portu. Ponadto uczniowie zapoznali się ze służbami pracującymi na lotnisku, obserwowali start i lądowanie samolotu z tarasu widokowego. Ogromnym przeżyciem było wejście na teren Lotniskowej Służby Ratowniczo-Gaśniczej i przejście przez punkt kontroli bezpieczeństwa.

Później obejrzelśmy samochody bojowe Straży Pożarnej pracującej na lotnisku oraz ich wyposażenie.



Strażacy zademonstrowali sprzęt do ratowania pasażerów samolotu oraz działanie armatek wodnych. Emocji było wiele. Pełni wrażeń wróciliśmy do szkoły, żałując, że nie poleciliśmy samolotem na wakacje. Przeżycia zostaną w nas na długo.

tekst: **Danuta Szczypek**

INFORMACJE Z ZESPOŁU SZKÓŁ W TYCZYNIĘ

„Podziel się Posiłkiem”

To dwudniowa ogólnopolska akcja, którą co roku organizuje **Bank Żywności** w partnerstwie z firmą **Danone**. W tę zbiórkę żywności włączyli się również uczniowie naszej szkoły. Podczas akcji, do której w tym roku przystąpiło prawie 3 tys. sklepów w całej Polsce, wolontariusze w dniach 23-24.09 br. przyjmowali dary od kupujących. Celem tej akcji jest wsparcie dzieci i ich rodzin. Organizatorzy zbiórki liczą na to, że dzięki tej akcji będzie można przygotować milion posiłków dla dzieci.

Uczniowie LO w Tyczynie wzięli udział w tym dużym przedsięwzięciu, kwestując w tyczyńskiej „Biedronce”. Ofiarodawców nie zabrakło. Mieszkańcy Tyczyna i okolic, którzy w tych dniach robili zakupy w „Biedronce”, szyb-

ko zapełnili ustawione przy wejściu koszyki, a uczniowie naszej szkoły mieli poczucie dobrze wypełnionej pracy.



tekst: **Agnieszka Najdecka**
– opiekun szkolnego koła Caritas

Spotkanie z Elżbietą Baran

29.09 br. naszą szkołę odwiedziła **Elżbieta Baran** - prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Tyczyńskiej. Spotkanie odbyło się w ramach współpracy naszej szkoły z Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie. Pani prezes spotkała się z uczniami kl. 1a i 1b, aby przybliżyć im historię Tyczyna w czasie II wojny św. Było to bardzo niezwykle przeżycie dla naszych uczniów, którzy w ten sposób mogli poznać tragiczne, a zarazem związane z historią losy miasteczka, gminy oraz jej mieszkańców.

Dzień Papieski

11.10 br. obchodziliśmy w naszej szkole XVI Dzień Papieski pod hasłem: „Bądźcie świadkami miłosierdzia”. Wybór hasła nie jest przypadkowy, ponieważ jest to podsumowanie zarówno Roku Miłosierdzia, jak i Światowych Dni Młodzieży, którym temat Miłosierdzia Bożego mocno towarzyszył.

Uczniowie LO w Tyczynie pod opieką **ks. Piotra Sali** i **Agnieszki Najdeckiej** dołączyli do budowania „żywego pomnika” św. Jana Pawła II, przedstawiając słuchowisko mówiące o tym, że warto i należy pomagać. W trakcie przerw natomiast można było oglądać wystawę poświęconą **Ojcu Świętemu** pt. „Papież też był młody”, zapoznać się z anegdotami o **Karolu Wojtyłe** i zakupić pyszne kremówki, z których dochód zasilł Fundację Dzieło Nowego Tysiąclecia.

Podkarpacka Młodzieżowa Akademia Prawa i Bezpieczeństwa (PMAPiB)

29.09 br. rozpoczął się kolejny semestr zajęć w ramach PMAPiB, w których udział wzięli uczniowie kl. 3a i 3b naszego LO. W trakcie pierwszych w tym roku zajęć młodzież mogła zapoznać się z zagadnieniami związanymi z zabezpieczeniem różnego rodzaju śladów kryminalistycznych. Zajęcia prowadzili studenci Koła Naukowego Kryminalistyki i Kryminologii pod opieką wykładowców WSPiA Rzeszowskiej Szkoły Wyższej - **Arkadiusza Szajny** i **Andrzeja Bodziocha**, byłego naczelnika Laboratorium Kryminalistycznego Komendy Wojewódzkiej Policji w Rzeszowie.

teksty: **Krzysztof Hajduk**



Edukacja humanistyczna

12.10 br. uczniowie klas pierwszych naszego liceum odwiedzili Rzeszów. Pierwszy przystanek podczas spaceru po mieście miał miejsce przy **pomniku Żołnierzy Wyklętych** przy ulicy Łukasza Cieplińskiego. Młodzież mogła przeczytać słowa pułkownika, skierowane do najbliższej rodziny, z których wynika, że wiedział o tym, iż straci życie, jednak z godnością i honorem pogodził się z losem. Spod pomnika Żołnierzy Wyklętych udaliśmy się pod monument **gen. Władysława Sikorskiego**, którego biografię młodzież miała okazję sobie przypomnieć.

Spacerując ulicami stolicy Podkarpacia, dotarliśmy na plac przy **kościelcu oo. Bernardynów**. Młodzież dowiedziała się, że ten obiekt sakralny to bazylika (dzięki papieżowi **św. Janowi Pawłowi II**), a jego patronką jest Matka Boska Rzeszowska, której wota składali w różnych okolicznościach rodacy na przestrzeni wieków. Uczniowie obejrzeni piękne budynki położone po

drugiej stronie ulicy: siedziby Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej i teatru im. W. Siemaszkowej, dowiedzieli się, że teatr rzeszowski przyjął za patronkę wielką aktorkę znaną m.in. z roli w „Weselu” **S. Wyspiańskiego**. Spod bazyliki przeszliśmy pod **pomnik płk. Leopolda Lisa Kuli**. W tym miejscu uczniowie poznali historię adiutanta **Józefa Piłsudskiego**.

Ostatnim punktem pobytu w Rzeszowie był Wojewódzki Dom Kultury, w którym młodzież zobaczyła spektakl pt. „Król Edyp”, zaprezentowany przez aktorów Teatru Ludowego z Krakowa. Widzowie w skupieniu śledzili losy tytułowego bohatera, który z niewiedzy dopuścił się czynów niegodnych: ojcostwa i kazirodztwa.

Pogoda w tym dniu nie sprzyjała spacerowi, jednak młodzież z nauczycielami, **Małgorzatą Budzisz** i **Agnieszka Chmiel** odbyła go z zadowoleniem.

tekst: **Małgorzata Budzisz**

Spokojnie, to tylko ćwiczenia

Ćwiczenia pożarnicze są formą szkolenia niezbędnie- go do przygotowania do działań ratowniczych. Strażacy ochotnicy poprzez ćwiczenia doskonalą swoją sprawność fizyczną i umiejętności techniczne. Jest to szczególnie ważne, gdyż udział w ćwiczeniach jest swoistym sprawdzianem gotowości bojowej do działań ratowniczo-gaśniczych oraz niesienia szybkiej pomocy osobom poszkodowanym.

23 października br., piękne słoneczne niedzielne przedpołudnie. Jednostki OSP z powiatu należące do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG) dostają polecenie udania się na teren Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Kielnarowej celem zgrupowania sił i środków. „Spokojnie, to tylko ćwiczenia” - usłyszeliśmy przez radio ze stanowiska Miejskiego Kierownictwa Kierowania w Rzeszowie. Jednostki, które przybyły na miejsce zbiórki, zostały sprawdzone, skontrolowano także kierowców pod kątem uprawnień do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi. Sprawdzono również dokumentację samochodów i wyposażenia. Każda jednostka musiała przejść tę kontrolę pozytywnie, żeby mogła brać udział w ćwiczeniach organizowanych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej (KM PSP) w Rzeszowie oraz Komendanta Zarządu Miejsko-Gminnego OSP RP w Tyczynie.

Plan ćwiczeń zakładał jako pierwsze szkolenie dla ratowników z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej przy udziale pogotowia ratunkowego i koordynatora z KM PSP w Rzeszowie, który zajmuje się szkoleniem przedmedycznym strażaków-ratowników.

Następnie wyznaczone jednostki zostały zaalarmowane przez radio o pożarze biblioteki w budynku dydaktycznym WSIiZ. Jednostki miały za zadanie odnaleźć osoby poszkodowane w pomieszczeniach zadymionych, udzielić pomocy przedmedycznej i przekazać poszkodowanych ekipie z pogotowia ratunkowego.

Kolejne jednostki, które przybyły do zdarzenia, m.in. **OSP Tyczyn**, miały zlokalizować źródło ognia, poprowadzić linię gaśniczą i opanować rozprzestrzenianie się żywiołu. W trakcie tych działań trwały przygotowania do trzeciego epizodu, jakim był wypadek drogowy - zderzenie busa z samochodem osobowym, z udziałem wielu poszkodowanych. Był to wypadek masowy (poszkodowanych było 10 osób), w którym liczyła się koordynacja działań wielu ratowników oraz rozstawienie tymczasowego punktu medycznego w postaci namiotów medycznych. W tym epizodzie, jako następne jednostki zaalarmowane, wzięły udział **OSP Hermanowa**, PSP i inne jednostki uczestniczące w ćwiczeniach. Najtrudniejszym elementem było ewakuowanie poszkodowanych z przewróconego na bok busa, ponieważ nie było dostępu do drzwi pojazdu. Ewakuacji trzeba było dokonać przez okna i wyważone drzwi tylne busa, a z samochodu osobowego nawet przez bagażnik. Wymagało to od ratowników wielkiej dyscypliny, zaangażowania i siły fizycznej.

Nad całością ćwiczeń i oceną ratowników czuwali koledzy z **KM PSP w Rzeszowie**, m.in.: naczelnik wydziału operacyjnego bryg. **Paweł Szkoła** i z-ca naczelnika bryg. **Adam Wiśniewski**, dowódca JRG nr 1 bryg. **Bogdan Jakubiec** i jego zastępca mł. bryg. **Grzegorz Wójcicki** oraz dowódca JRG nr 2 mł. bryg. **Jacek Nita**. Nad logistyką ćwiczeń czuwał bryg. **Tomasz Korniewicz** z wydziału Kwatermistrzowskiego KM PSP.

Ostatnim epizodem w ramach ćwiczeń było ewakuowanie zwierząt (w naszym przypadku koni) z po-

Ewakuacja poszkodowanych z rozbitych samochodów przez ratowników z OSP w Hermanowej i innych jednostek biorących udział w tym ćwiczeniu



mieszczeń zadymionych i tych objętych ogniem. Wszyscy ratownicy z ciekawością obserwowali, jak pracownicy WSIiZ wyprowadzają konia ze stajni z zasłoniętymi oczami, żeby nie widział ognia.

Na koniec, po krótkim podsumowaniu i ocenie ćwiczeń, miał miejsce wspólny obiad w Tawernie Pod Sosnami.

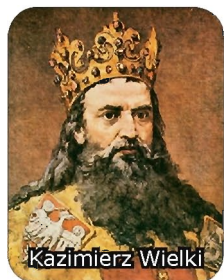
W ćwiczeniach pożarniczych wzięły udział jednostki OSP z: Futomy, Boguchwały, Nosówki, Chmielnika, Zabratówki, Harty, Bud Głogowskich, Hyźnego, Dylągówki, Nowego Kamienia, Łowiska, Siedlisk, Dynowa, Bratkowic, Tyczyna, Hermanowej oraz zastęp PSP z Rzeszowa. Dziękujemy uczestnikom ćwiczeń za przybycie i podzielenie się wiedzą oraz doświadczeniem, a także druhom z **OSP z Kielnarowej, Matysówki i Borku Starego** za przygotowanie pozoracji do ćwiczeń i uczestnictwo w nich jako poszkodowani.

Podziękowania składamy także ratownikom z **Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie** za przekazaną nam podczas ćwiczeń wiedzę oraz **Policji** za zabezpieczenie miejsc zdarzeń i drogi. Dziękujemy również burmistrzowi Tyczyna **Januszowi Skotnickiemu** i **Dariuszowi Nowakowi** za pomoc w zorganizowaniu ćwiczeń oraz kadrze z **KM PSP** w Rzeszowie za nadzór i pomoc w ćwiczeniach. Szczególne podziękowania składamy **Stanisławowi Wieczorkowi** i przedstawicielom WSIiZ w Kielnarowej za udostępnienie nam kompleksu uczelni do przeprowadzenia ćwiczeń.

tekst: Zarząd Oddziału Miejsko-Gminnego Z OSP RP w Tyczynie



W dzisiejszym numerze GT prezentujemy kalendarium najważniejszych dat w historii Tyczyna. To ostatni z tekstów, których celem było zapoznanie mieszkańców z bogatą historią poszczególnych miejscowości wchodzących w skład gminy Tyczyn. Do dzisiejszego kalendarium dołączone zostały dawne zdjęcia naszego miasteczka - dzięki nim możemy zobaczyć, jak na przestrzeni dziesiątek lat zmieniał się Tyczyn. Zapraszamy w podróż do przeszłości.



Kazimierz Wielki

• **14.03.1368** - Data powstania miasteczka. Tego dnia w Niepołomicach król **Kazimierz Wielki** podpisał przywilej, na mocy którego **Bartold Tyczner** mógł lokować miasto w lasach królewskich „nad rzeczką Białą” (dawna nazwa rzeki Strug). Bartold był pierwszym wójtem Tyczyna.

• **Przed 1385** - Dobra tyczyńskie kupił **Otton z Pilczy** (właściciel Łańcuta). Po jego śmierci ziemie te odziedziczyła żona **Jadwiga** i córka **Elżbieta** (Pileckie).

• **15.02.1386** - Jadwiga Pilecka została matką chrześną króla **Władysława Jagiełły**.

• **1404** - Na mocy wyroku sądowego Tyczyn właścicielem Tyczyna został król **Jagiello**.

• **2.05.1417** - Trzecią żoną została **Elżbieta Pilecka** (córka Ottona i Jagwigi). Ślub odbył się w Sanoku.

• **1420** - Po śmierci **Elżbiety Pileckiej** król przyznał jej dzieciom Tyczyn w wieczyste posiadanie.

• **1423** - Miasto (w częściowe posiadanie) otrzymał **Jan z Giczyna**, który ożenił się z córką **Elżbiety Ofką**.

• **1434** - Po śmierci Jagiełły właścicielem Tyczyna został syn Elżbiety Pileckiej - **Jan**, który bardzo dbał o rozwój dóbr rodowych i o swoich poddanych.

• **1466** - Prawdopodobnie to **Jan Pilecki** wybudował obecny kościół w Tyczynie, który przez kilka wieków był wielokrotnie przebudowywany i rozbudowywany. Tyczyńską świątynią nawiedzały także kradzieże i pożary. Największym dobrodziejem tyczyńskiej świątyni był **Jan Klemens Branicki** (1689-1771) - dbał on o kościół, przeznaczając na jego rozbudowę i remonty duże sumy.



Jan Klemens Branicki

• **1478** - **Jan Pilecki** podzielił cały majątek rodu między trzech swoich synów. Tyczyn oraz 15 wsi i 3 przedmieścia otrzymał Jan (również dziedzic Pilczy). Dobra tyczyńskie pozostały w rękach Pileckich do roku 1585, kiedy to **Anna Pilecka** wyszła za mąż za **Krzysztofa Kostkę**.

• **Przed 1500** - Istniał już kościół

szpitalny pw. Św. Krzyża. Spłonął w **1930** (zachowała się fotografia upamiętniająca akcję gaśniczą).

• **1500** - Z fundacji **Stanisława Pileckiego** powstał szpital ubogich.

• **1502, 1594, 1624** - Najazdy tatarskie, które doprowadziły do zniszczenia miasta i przyległych wiosek.

• **Od 1551** - W Tyczynie istniały cechy: sukienników, płócienników, krawców, szewców.

• **1598** - Istniał już wodociąg. Wodę doprowadzano do miasta drewnianymi rurami ze źródeł w Księżym Lasku.

• **Koniec XVI w.** - W mieście było 224 domy i ok. 1120 mieszkańców.

• **XV-XVI w.** - Na Akademii Krakowskiej studiowało ponad 20 Tyczynian, wśród nich - **Jerzy z Tyczyna** i **Adam Draski**.

Kościół św. Krzyża w Tyczynie. Znajdował się na górze przy klasztorze sióstr dominikanek (obecnie w tym miejscu znajduje się plac zabaw dla dzieci). Fot. ze zbiorów MiGBP w Tyczynie.



• **Początek XVII w.** - Tyczyn był obwarowany wałami i parkanami, posiadał dwie murowane bramy i basztę.

• **1608** - Na miasto najechał **Stanisław Stadnicki** (zwany Diabłem Łańcuckim) - znany w tamtych czasach awanturnik, który zdewastował Tyczyn.

• **1627** - Pożar niszczy prawie całe miasto.

• **1631** - Właścicielem dóbr tyczyńskich został syn Anny Pileckiej i Krzysztofa Kostki - **Rafał Mikołaj Kostka**.

• **1646** - Żona Rafała Kostki - **Zofia Katarzyna** - zapisała dobra tyczyńskie **Działyńskim** - swoim krewnym.

• **Przed 1646** - Istniała już kaplica św. Bernarda. W II połowie XVIII w. mieszkał tu pustelnik - zakonnik **Szymon Kalandyk**.

• **1650** - Dobra tyczyńskie stanowiły wiano **Anny Wapowskiej** - siostrzenicy Mikołaja Kostki - i przeszły na własność jej męża **Jana Klemensa Branickiego**.

• **1657** - Miasteczko spaliły wojska **Jerzego Rakoczego**.

• **1670-1690** - Spór o własność dóbr tyczyńskich między Działyńskimi i Branickimi. Ostatecznie właścicielami Tyczyna zostali Branickcy. Za ich rządzenia dobra tyczyńskie obejmowały Tyczyn i 19 okolicznych wsi.

• **1670, 1720, 1771** - Dzięki Branickim miasto uzyskało królewskie przywileje na odbywanie jarmarków.

• **1680** - Wielka zaraza wyłudniła Tyczyn.

• **XVIII w.** - W dokumentach pojawiła się pierwsza wzmianka o cmentarzu żydowskim.

• **1710-1773** - Istniał w Tyczynie drewniany pałac (w miejscu obecnego).

• **1743-45** - **Gottfried Schultz** wykonał ołtarz główny do kościoła parafialnego według projektu **J.H. Klemma**.

• **1760-62** - Wybudowano dawną wikarówkę.

• **1769-1770** - Wzniesiono budynek dawnej plebanii.

• **1772-1783** - Nadzór nad dobrami tyczyńskimi sprawował **ks. Antoni Waclaw Betański** - proboszcz tyczyńskiej parafii.

• **26.05.1782** - Poświęcenie kościoła parafialnego.

• **1783** - Istniała szkoła parafialna, w której nauczyciel uczył chłopców czytać i pisać po polsku i po łacinie. Pierwszym nauczycielem w tej szkole, o którym wiemy, był **Szymon Koperkowicz**.

Przed 1787 - Przy kościele św. Krzyża istniał cmentarz.

• **1790** - Miasto liczyło 1352 mieszkańców, w tym 375 Żydów.

• **Do 1808** - Dobra tyczyńskie były własnością **Izabeli z Poniatowskich Branickiej** - żony Jana Klemensa Branickiego. Po jej śmierci (**1808**) Tyczyn przejęli kolejno **Radziwiłłowie** i **Potoccy**.

• **1819** - „Państwo tyczyńskie” stało się własnością rodu **Wodzickich**.

• **1840** - Z inicjatywy **ks. Leopolda Olcyngiera** założono obecny cmentarz w Tyczynie.

• **27.03.1844** - Zmarła **Katarzyna Kwiatkowska** - mieszkanka Tyczyna, która przeżyła 106 lat.

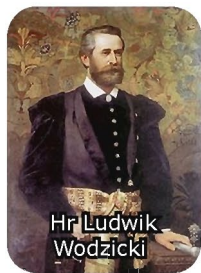


Ks. Leopold Olcyngier



Fotografia pochodzi z kroniki A. Mikruta. Zdjęcie przedstawia Przedmieście Tyczyń z lat 30. XX w. Obecnie na miejscu domu z lewej strony fotografii znajduje się pomnik Czynu Patriotycznego

- **1855** – Utworzono sądowy powiat tyczyński, niedługo później powstał także urząd skarbowy.
- **1860** – Powstała straż pożarna.
- **1869** – Kierownikiem urzędu pocztowego w Tyczyńce był **Wincenty Rogawski**.



• **1862-69** – Z inicjatywy hrabiego **Ludwika Wodzickiego** wybudowano obecnie istniejący pałac, w którym od 1945 r. mieści się liceum ogólnokształcące.

• **1863-1864** – W powstaniu styczniowym wzięło udział ponad 20 mieszkańców Tyczyńca, w tym również hr. Ludwik Wodzicki.

• **1867** – Jako gmina miejska Tyczyń otrzymała własny samorząd. W tym samym roku uruchomiono też młyn parowy.

• **9.07.1867** – Wielka powódź w Tyczyńce. Jak zapisano w Kronice parafii Tyczyńca, woda sięgała wówczas niedaleko domów znajdujących się przy kościele św. Krzyża.

• **1870** – Do Tyczyńca włączono siedem okolicznych osad, tzw. wólek: Łany, Mokra Strona, Przymiarki, Lasek, Pułanek, Potoki i Zagrody.

• **1870** – Z powodu bardzo silnych mrozów zmarło wielu tyczyńców.

• **1872** – Wzniesiono kapliczkę **św. Jana Nepomucena** (na miejscu kapliczki z 1768).

• **1875** – Upaństwowiono szkołę w Tyczyńce. Jej pierwszym nauczycielem był **Józef Rozebajger**, który kierował nią do **1911**.

• **1877-1883** – Powstała kaplica grobowa Wodzickich.

• **1878** – Powołano Kasę Pożyczkową. W tym też roku powstał **dom zakony Siostr Św. Dominika** przy istniejącym wówczas szpitalu dla ubogich.

Ciekawostka: W domu przy ul. Kilińskiego 4 w Tyczyńce, zwanym dawniej Sahankówką, dwukrotnie przebywała **Maria Dąbrowska** – autorka „Nocy i dni”. W 1927 r. przyjechała ona do Tyczyńca na ślub swojego brata **Bogumiła z Łucją Sahankówną**, a dwa lata później – na chrzest ich córki **Elżbiety**.

• **1879-1880** – Wybudowano murowaną szkołę. Mieściły tu warsztaty krawieckie.

• **1884** – Działała już stacja telegraficzna.

• **1887** – W mieście powstało Towarzystwo Kasynowe.

• **1893** – Powołano do życia Towarzystwo Kredytowe dla Przemysłu i Handlu.

• **11.08.1894** – Zmarł we Francji (podczas podróży do żony) hr. Ludwik Wodzicki.

• **1895** – Rozpoczęły działalność Kółko Rolnicze i „Spółka Oszczędności i Pożyczek”, która w **1924** otrzymała nazwę „Kasy Stefczyka w Tyczyńce”, a po II wojnie światowej wznowiła swoją działalność jako „Bank Spółdzielczy w Tyczyńce” funkcjonujący do dziś.

• **1900-1905** – Powstał budynek Sądu Grodzkiego.

• **1908** – Istniała już organizacja „Sokół”.

• **1910** – Wzniesiono pomnik Grunwaldu.

• **1911** – Ostatnia z rodu Wodzickich – **Izabela** (córka hr. Ludwika Wodzickiego) – sprzedała majątek tyczyński **Witoldowi Uznańskiemu** z Czudca.

• **1.11.1918** – Tyczyń opuściła administracja austriacka. Kilka dni później powołano polską władzę samorządową.

• **1912-1923** – Działała Spółka Chrześcijańskich Kuśnierzy, później zwana „Spółką Białoskórników”.

• **1931** – W mieście działało 14 zakładów przemysłowych. Największym z nich był zakład mechaniczny **Franciszka Piłata**, który zatrudniał 25 osób.

• **1938-1939** – Powstał budynek Kasy Stefczyka.

• **9.09.1939** – Do miasta wkroczyło wojsko niemieckie.

• **Czerwiec 1942** – Ok. 1000 tyczyńskich Żydów wywieziono do getta w Rzeszowie, zburzono synagogę, zniszczono cmentarz i wiele domów żydowskich.



Lata 60. XX w., widok na Rynek. Na pierwszym planie pomnik Grunwaldu. Fot. Z. Baniak (ze zbiorów MiGBP w Tyczyńce)

• **18.06.1943** – Pacyfikacja miasta. Rozstrzelano trzech mężczyzn (**Pawła Krzanowskiego** z Hermanowej, **Franciszka Delikata** i **Czesława Habaja** z Borku Nowego), a 12 wywieziono do obozu koncentracyjnego w Pustkowie.

• **26.07.1944** – Akcja „Burza”. Jej celem było odbicie Tyczyńca z rąk Niemców. Akcją dowodził komendant tyczyńskiej placówki AK **Jan Rabczak** ps. „Dąb”.

• **30.07.1944** – Do miasta wkroczyło wojsko radzieckie.

• **Wrzesień 1945** – Otwarto gimnazjum i liceum (upaństwowione w 1949). W tym też roku powstał Ośrodek Zdrowia, którego kierownikiem został **dr Mieczysław Siłka**.

• **15.09.1944** – Powstał w Tyczyńce teatr amatorski.

• **1945** – Uruchomiono betoniarnię, **1946** – gorzelnię, a w **1947** cegielnię.

• **1948** – Powstało kino „Skarb”.

• **1948-1957** – Szpital ubogich funkcjonował jako



Tyczyńca, lata 60. XX w., widok na kościół od ulicy Mickiewicza. Fot. Z. Baniak (ze zbiorów MiGBP w Tyczyńce)

Dom Starców. Zlikwidowano go z polecenia władz komunistycznych.

- **1947** - Powstał Miejski Komitet Biblioteczny, którego zadaniem było utworzenie biblioteki i zbiórka książek. Czytelnicy mogli je już wypożyczać od **10.03.1948**.
- **1949** - Powstał Spółdzielczy Ośrodek Maszynowy zorganizowany przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska”. W tym czasie też zainicjował działalność Ludowy Zespół Sportowy, który w latach 70. XX w. przekształcił się w Ludowy Klub Sportowy „Strug” Tyczyn.
- **1953** - Elektryfikacja Tyczyzna.
- **1963-1968** - Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska wybudowała swoją siedzibę - Dom Handlowy.
- **1965** - Uruchomiono Zakład Metalowy Przemysłu Terenowego, który przekształcono w **1973** w Tyczyńską Fabrykę Urządzeń Wentylacyjnych „Tywent”.
- **1957-1966** - Wybudowano dom kultury.
- **1966** - Powstało Koło Miłośników Historii Tyczyzna. W ciągu swojego istnienia Towarzystwo kilkakrotnie zmieniało nazwę, obecnie działa jako Towarzystwo Miłośników Ziemi Tyczyńskiej.
- **1967** - Powstał POM.
- **1968** - Otwarto szkołę zawodową i przychodnię zdrowia.



Straż pożarna w Tyczyźnie, 1952 r.

- **1973** - Wybudowano szkołę podstawową, powstał też stadion sportowy.
- **1974** - Powstały pierwsze domy na osiedlu im. 600-lecia Tyczyzna.
- **17.01.1985** - Z inicjatywy **Antoniego Mikruta** utworzono Muzeum Regionalne w Tyczyźnie. Pan Antoni - znany kolekcjoner - przekazał do muzeum ze swoich prywatnych zbiorów 120 eksponatów. Opiekę nad Muzeum przejęło Towarzystwo Miłośników Regionu Tyczyzna. Muzeum początkowo mieściło się w sali Sokoła, później przeniesiono je do pomieszczeń dawnego Urzędu. Obecnie zbiory znajdują się w Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej (CDKiIT) w Tyczyźnie.
- **1989** - Oddano do użytku budynek Urzędu Miejskiego. Od tego roku wydawane jest także pismo samorządowe „Głos Tyczyzna”.
- **1991** - Odświeżono pomnik Czynu Patriotycznego, powstała także Okręgowa Spółdzielnia Telefoniczna.
- **1994** - Utworzono Towarzystwo Rolno-Przemysłowe „Dolina Strugu”, które zrzesza gminy: Błazowa, Chmielnik, Hyżne i Tyczyn.
- **1996** - Powołano Wyższą Szkołę Społeczno-Gospodarczą w Tyczyźnie.
- **1998** - Ustanowiono Święto Patronalne Gminy Tyczyn, obchodzone 25.11.
- **1999** - Powstało gimnazjum. 7 lat później oddano do użytku halę sportową przy szkole.

- **2009** - Oddano do użytku zespół boisk sportowych przy szkole podstawowej (obecnie placówka dysponuje nową salą gimnastyczną, ma też Orlika). W roku **2009** Biała została włączona do Rzeszowa. Rok później dzielnicą Rzeszowa został też Budziwój.
- **2012** - w zabytkowym spichlerzu, wchodzącym w skład zespołu pałacowo-parkowego, powstało CDKiIT jako filia M-GOK.

oprac. Red. na podst. księgozbioru regionalnego MiGBP w Tyczyźnie oraz: www.tyczyn.pl, www.ostnet.pl, www.bstyczyn.pl, www.strugtyczyn.pl

Na tym kończymy przygodę z historią naszych miejscowości. Ze względu na ograniczone miejsce w gazecie, terazniejszość potraktowaliśmy trochę po macoszemu, ale przecież wszelkie zmiany, które działy się i dzieją się na naszych oczach, sami doskonale pamiętamy. Kalendarium w swoim zamysłu jest tylko wyborem niektórych ważnych dat. Mamy nadzieję, że stanie się ono dla Czytelników dopiero punktem wyjścia do pogłębienia wiedzy na temat naszej przeszłości.



MiGBP w Tyczyźnie dziękuje wszystkim, którzy odpowiedzieli na apel o udostępnianie starych zdjęć, a w szczególności pani **Urszuli Iwińskiej** z Tyczyzna. Równocześnie ponawiamy prośbę o **udostępnienie** z prywatnych zbiorów **starych fotografii wykonanych do lat 60. XX w., a także rękopisów (listy, pamiętniki itd.)**. Oryginały zdjęć i dokumentów zeskanujemy i oddamy właścicielom. **Wspólnie zadbajmy o to, by dziedzictwo kulturowe miejscowości gminy Tyczyn zachować od zapomnienia.**

Do naszej Redakcji pani Anna Kocór z Hermanowej przysłała wiersz, który powstał specjalnie z okazji jubileuszu 10-lecia zespołu „Hermanowiaczy”. Dziękujemy autorce.

10- lecie Zespołu „Hermanowiaczy”

Nasi mili „Hermanowiaczy”
dzisiaj wspaniali, blaszany
jubileusz macie
jest to czasu sporo
czy dużo
czy mało
ileż to wydarzeń
przez ten czas przeleciało ...
Ząb czasu wyrwał z Was osoby
do chóru anielskiego;
inne koleje losu
skruszyły szeregi zespołu tego;
ważne że jesteście
występujecie
działacie
Pomnażajcie sukcesy
ochoczego działania
niech wszyscy docenią
te Wasze starania
Szczęść Wam Boże

Jak mówić do dziecka, aby nas słuchało? cz. 2

Jak przetrwać bez krzyku?

1. Rutyna. Warto wprowadzić czynności, które będziemy cyklicznie powtarzać. Ta metoda daje poczucie bezpieczeństwa, sprawia, że dzieci wiedzą, jakie czynności po kolei następują i rozumieją to. Zatem, jeśli mały człowiek codziennie buntuje się przed spaniem, a rodzic traci cierpliwość, można wprowadzić zasadę: każdego wieczora proponujemy dziecku kolację, następnie jest czas kąpieli, a później czytania bajki, którą dziecko samo wybierze. Oczywiście informujemy dziecko, co po kolei będzie następowało. Postępując konsekwentnie według planu, rodzice zdołają wprowadzić rutynę, którą dziecko będzie respektować. Nawet jeśli kilka razy maluch będzie testował konsekwencję (marudząc, płacząc czy próbując zaabsorbować rodziców innymi czynnościami), widząc, że nie odnosi skutku, a rodzic trzyma się wcześniej ustalonego planu – przyzwyczai się i będzie łatwo w nim funkcjonował.

2. Co tak naprawdę wyprowadziło nas z równowagi? Jeżeli czujemy, że zbliżamy się do granicy wytrzymałości i zaraz zaczniemy krzyczeć, warto wtedy w myśli powiedzieć sobie: STOP i przez chwilę zastanowić się nad przyczyną naszej frustracji. To bardzo trudne, ale skuteczne. Łatwiej się uspokoić, jeżeli będziemy wiedzieć, że nasza irytacja wywołana jest nie tylko zachowaniem dziecka, ale także tym, że jesteśmy przemęczeni, samotni albo głodni. Dzięki tej wiedzy łatwiej będzie nam pokonać chęć krzyczenia na dziecko, a także spróbować zaradzić przyczynie irytacji (odpocznijmy, zjedzmy coś, porozmawiajmy z kimś).

3. Szept. Gdy dziecko pokazuje, jak bardzo jest niezadowolone i wcale nie zamierza nas słuchać, można zacząć mówić szeptem. Zaciekawimy go tym, a ponadto będzie sam musiał się uspokoić, żeby usłyszeć, co do niego mówimy. Gdy poprosi nas o powtórzenie tego, co powiedzieliśmy, zróbmy to głośniejszym tonem, ale wciąż niech to będzie szept.

4. Chwila przerwy – krok w tył. Jeśli szept nie pomaga, a my czujemy, że zaraz wybuchniemy, powinniśmy wykonać tzw. krok w tył - jest to sposób na rozładowanie negatywnej energii, która skumulowała się w nas. Można powiedzieć: „Twoje zachowanie mnie zdenerwowało/złościło, potrzebuję się uspokoić, bo nie chcę na ciebie krzyczeć. Wróć do ciebie za chwilę, gdy trochę ochłonę”. Czas, w którym rodzic „wychodzi” z kontaktu z dzieckiem, dorosły powinien wykorzystać na to, by się uspokoić. Pomocne mogą być: policzenie do dwudziestu, wypicie szklanki zimnej wody, głębokie oddechy czy powtarzanie sobie: „Uspokój się, krzyk w niczym nie pomoże”. Gdy rodzic się uspokoi, powinien wrócić i porozmawiać z pociechą. Podczas takiej rozmowy warto dziecku najpierw opisać zaistniałą sytuację i jego zachowanie. Można powiedzieć: „Widzę, że tupiesz/płaczesz/krzyczysz/plujesz...”. Następnie odnieść się do uczuć, jakie targają naszą pociechą, np.: „Wydaje mi się, że jesteś bardzo zdenerwowana/y”, „Chyba się złościł”, „Sądzę, że jesteś wściekły/a bo...”. Towarzyszenie dziecku w przeżywanych emocjach uczy, że można być zdenerwowanym, można się złościć, ale można także nauczyć się radzić sobie z emocjami. Rodzic, który pozwala, by dziecko okazywało to, co czuje, staje się najbliższą osobą, przed którą nie trzeba udawać ani się jej bać. Jeżeli rodzicom zależy, żeby w późniejszym wieku ich dzieci dzieliły się problemami i troskami, zwierzały z trudności, ale i radości, to w ten sposób – by-

cia razem w trudnych chwilach - uczą dzieci, że będą je zawsze wspierać bez względu na rodzaj i siłę przeżywaną emocji. W ten sposób maluchy zdobywają wiedzę o swoich uczuciach, potrafią je nazwać, w ten sposób budują również swoje poczucie wartości.

5. Wentyl bezpieczeństwa. Dobrze jest mieć tzw. osobisty wentyl bezpieczeństwa, czyli coś, co pozwala nam się odprężyć i nabrać dystansu do stresującej sytuacji. To może być miejsce, zajęcie czy nawet odwrócenie się plecami do krzyczącego dziecka.

6. Złość nie jest „zła”. Odczuwanie złości jest naturalną ludzką emocją i każdy człowiek ma do niej prawo. Warto ustalić jednak reguły jej wyrażania - zarówno dorośli, jak i dziecko powinni wiedzieć, co mogą robić, a czego nie w chwili złości. Ważne, żeby nasze dziecko usłyszało od nas, czym jest złość, czemu czasem się złościć oraz jak można pokazywać, że jestem „zezłoszczony”. Taką rozmowę można połączyć z opowieścią o innych emocjach, np. radości czy smutku. Możemy z dzieckiem wspólnie narysować „mapę emocji” – miny i zachowania, które pokazują, że człowiek jest smutny/radosny/rozczłoszczony – potem można odwoływać się do rysunków, kiedy dziecko będzie zachowywało się inaczej niż ustaliliśmy. Jednocześnie, choć to niełatwe, postarajmy się mieć sporo wyrozumiałości dla dziecka – ono dopiero uczy się tego, jak radzić sobie z emocjami.

7. Wskazówki i drogowskazy. Komunikaty, jakie przekazujemy dziecku, powinny być krótkie i zrozumiałe. Zamiast krzyczeć: „Nie zjadłeś obiadu, możesz zapomnieć o cukierkach, zejdź z szafki!”, lepiej powiedzieć: „Teraz nie będzie cukierków, wybierzesz dwa po obiedzie”. Krzyk i zakazy lepiej zastąpić rozmową i jasno wyznaczonymi granicami. Możemy stworzyć plan dnia, który pozwoli Tobie i Twojemu dziecku wprowadzić rutynę, dzięki czemu dziecko będzie wiedziało, jakie są np. zasady jedzenia słodkości.

8. Czułość i bliskość. Dzieci, które doznają od dorosłych więcej czułości, akceptacji i szeroko pojętego uczucia, chętniej współpracują niż te, które tego nie doświadczają. Dlatego tak istotne jest, by czuły się kochane i ważne.

Warto pamiętać, że rozmowa z dzieckiem przynosi wymierne korzyści. Dorosli często zapominają, że dziecko może być partnerem do rozmów, nie szanują jego zdania. Wymagają, zamiast wysłuchać; a bywa, że są głusi na potrzeby swoich pociech.

Dobrym pomysłem w chwili, gdy zbliżamy się do granic wytrzymałości, może też być wyobrazenie sobie zamiany ról: dorosły staje się dzieckiem, które od 10 minut nie chce się ubrać. Pozwoli to nam spojrzeć oczami dziecka na problem, zrozumieć jego potrzeby, przyjrzeć się motywom. Może się wówczas okazać, że dorosły i dziecko mają zupełnie inne potrzeby i wtedy należy poszukać wspólnego rozwiązania - takiego, które zadowolili obie strony. Nasz milusiński doceni starania rodzica, jego wsparcie i chęci. Z dorosłym, który jest gotowy, by wysłuchać i wesprzeć w trudnych chwilach, dziecko chętnie współpracuje, rzadziej się buntuje, a także rozumie zasady, jakie wcześniej wspólnie zostały ustalone.

Wiem z autopsji, że początki są bardzo trudne. Gubi nas zmęczenie, brak czasu, konsekwencji, a często nam się po prostu nie chce! Wiele zachowań musimy przezwyciężyć, ale naprawdę warto - dla spokoju i szczęścia naszego i naszych dzieci.

źródło: Patrycja Malicka, Co zamiast krzyku?, (tekst na stronie: www.fdn.pl - Fundacja Dzieci Niczyje).

Rubrykę redaguje:
Beata
Byczyńska-Gruca -
pedagog
w SP w Tyczynie



Slow Food Cinema

Pomysł na temat do dzisiejszego nr. GT przyszedł mi podczas seansu „Kwiatu wiśni i czerwonej fasoli” - pięknej opowieści o akceptacji i przemijaniu, ale także o pasji do gotowania.

Kiedy pracowałem w Multikinie, jednym z moich zadań była szeroko rozumiana opieka nad projektami filmowymi sieci. Jednym z nich było „kino od kuchni”, które zakładało projekcje filmów fabularnych o tematyce kulinarnej. Pomyślałem sobie wtedy: „Mój Boże, przecież za miesiąc skończą mi się pomysły na filmy o gotowaniu”, mimo że zawsze oglądałem dużo produkcji. Dziś już bym tak nie pomyślał.

„Slow food cinema” to termin ukuty na fali popularności właśnie tego rodzaju filmów. Określenie „fast food” każdemu kojarzy się z szybkim żarciem; z hamburgerem, zapiekanką, tortillą... „Slow food” stanowi przeciwieństwo tego określenia i oznacza jedzenie tworzone powoli, ze starannością, z dbałością o składniki i ich kompozycję. W uproszczeniu możemy powiedzieć, że „Slow food” to jedzenie, które zamiast w barach szybkiej obsługi znajdujemy w dobrych restauracjach, ale i - jeśli ktoś ma dar - również we własnej kuchni.

To nie kino jednak wymyśliło modę na kulinaria na ekranie, lecz telewizja. I już pomijam tu rasowe programy o gotowaniu, które były od zawsze, w których Makłowicz, Pascal czy inny Okrasa mówią do nas o tym, jak np. upiec kaczkę. Zwrot stanowiły programy, w których kucharze amatorzy walczą o miano szefa kuchni. Najpopularniejszym z nich, bo nadawanym praktycznie na całym świecie, jest *MasterChef*. Co prawda jego

pierwsza edycja miała miejsce w 1990 r., jednak prawdziwa eksplozja popularności tego programu nastąpiła w roku 2005 dzięki stacji BBC. Od temu momentu pomysł rozprzestrzenił się na cały świat, na co z kolei zareagowało kino. Jak to na rynku - jest popyt, pojawia się i podaż.

Tym sposobem wszystkim, którym radość sprawiłyby nabieranie apetytu podczas seansu filmowego, chciałem podsunąć kilka pomysłów na telewizyjne dania: „**Julie i Julia**” - to film o pierwszej kulinarnej idolce, która swoją karierę zwyczajnie wypracowała; „**Podróż na sto stóp**” - o rywalizacji między dwiema sąsiadującymi ze sobą restauracjami; „**Szef**” - o kuchni skromnej, bo serwowanej z przyczepy samochodowej; „**Smak Curry**” - o tym, że przez żołądek można faktycznie trafić do serca; „**Ugotowany**” - o próbie stworzenia najlepszej restauracji na świecie; „**Niebo w gębie**” - o mistrzyni kuchni, która została osobistą kucharką prezydenta; „**Jedz, módl się, Kochaj**” - o inspiracjach, z których jedną może być przyrządzanie posiłków; oscarowy „**Ratatuj**” - o szurze, który marzył by zostać szefem kuchni; „**Przepis na miłość**” - o chronicznej nieśmiałości, którą przewycięży smak czekoladek; „**Życie od kuchni**” - o szefowej kuchni, która musi się zmagać z beztroskim pracownikiem; „**Faceci od kuchni**” - o walce tradycji z nowoczesnością (w kuchni oczywiście); „**Tost. Historia chłopięcego głodu**” - o chłopaku, który uwielbiał spędzać każdą wolną chwilę w kuchni; „**Wielkie otwarcie**” - o dwóch włoskich braciach, którzy zdecydowali się zdobyć podniebienia Amerykanów. Takich tytułów mógłbym wymienić znacznie więcej. Ustalmy jednak, że jeśli ktoś zasmakuje w tego typu kinie, to przepisów na filmową radość będzie już szukał na własną rękę. Choć może jeszcze w jednym z numerów „Głosu Tyczyna”.

Rubrykę
redaguje:

**RAFAŁ
KAPLITA**

magister
kulturoznawstwa UJ



PÓŁKA Z KSIĄŻKAMI

W dzisiejszej Półce... prezentuję Państwu kilka pozycji książkowych, jakie trafiły w listopadzie br. do MiG BP w Tyczynie za pośrednictwem **Miejsko-Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Dzięki wsparciu Komisji od wielu lat w naszej bibliotece istnieje tzw. **Biblioteczka Wsparcia**, która co roku wzbogacana jest o nowe tytuły z dziedziny medycyny, psychologii i wychowania. Oto kilka z nich.

Beata Kanik, „Czuwałam przy uchylonym oknie”: to pamiętnik żony i matki, która musiała zmierzyć się z chorobami nowotworowymi męża i syna. Zmagając się z własnym strachem, czuwała przy ukończonych osobach do ostatnich chwil ich życia.

Krzysztof Piersa, „Komputerowy ćpun”: autor przybliży czytelnikom uzależnienie od gier komputerowych: jak do niego dochodzi, czym grozi i jak z tego wyjść. Sam przez dwadzieścia lat był nałogowym graczem w gry komputerowe, więc wie, o czym pisze.

Mirosław Rewera, „Wokół dopalaczy”: książka zapoznaje nas z tematem dopalaczy, podaje ich definicję, rodzaje oraz m.in. prawne działania organów państwa związane z zakazem handlu produktami zawierającymi substancje psychoaktywne.

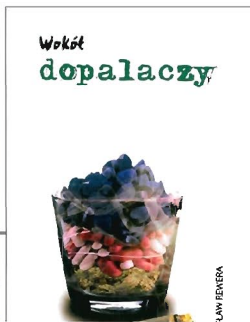
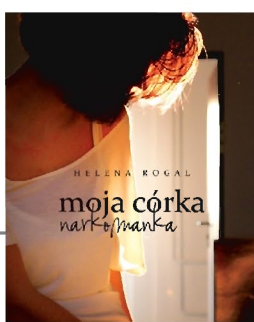
Helena Rogal, „Moja córka narkomanka”: to pamiętnik matki, której córka była uzależniona od heroiny. To jedna z nielicznych jeszcze książek o narkomanii, w której głos zabierają nie uzależnieni, a ich bliscy.

Hanna Baretkowska, Aleksandra Pilimon, „Będziesz moim wszystkim”: wydawnictwo stanowi zapis rozmów z rodzicami, którzy adoptowali dzieci. Do książki dołączona jest opowieść, która pokazuje, w jaki sposób można przekazać dzieciom prawdę o ich pochodzeniu.

David Schell, „O przebaczeniu”: książka z serii *Elfie pogotowie* zawiera 35 zasad spisanych przez psychoterapeutę, który przekonuje, że przebaczenie jest potrzebne bardziej osobie, która przebacza, niż osobie, która zraniła.

oprac. AJ

więcej na: www.tyczyn-biblioteka.pl, w zakładce *Nowości*



Naturalne środki w walce z przeziębieniami

Przed nami coraz zimniejsze, wietrzne i mroźne dni. To czas przeziębień i rozmaitych infekcji, przed którymi powinniśmy się bronić. Natura jest tak wspaniała i mądra, że postanowiła nam dostarczyć naturalnych środków przeciwbólowych, przeciwgorączkowych i przeciwzapalnych, którymi możemy wspomagać swoje zdrowie w tym okresie. Oto niektóre naturalne zamienniki powszechnie stosowanych farmaceutyków, które mogą przynieść ulgę w przeziębieniu lub wspomóc jego leczenie.



Imbir to korzeń, który można stosować zewnętrznie (świeży imbir) i wewnętrznie (standaryzowany ekstrakt w kapsułkach). Jest to roślina, która zatrzymuje powstawanie związków zapalnych i działa przeciwutleniająco, rozgrzewająco, odkażająco i odświeżająco. Usuwa również nadmiar kwasu moczowego w stawach. Ulgę w bólu przynosi wcieranie świeżego imbiru w stawy lub miejsca stanów zapalnych. Przygotowany z imbiru i tymianku napar pomoże wyleczyć katar, zaś wywarem możemy płukać gardło. Imbir jest także skutecznym środkiem w leczeniu bakteryjnego zakażenia dróg oddechowych, ma też właściwości ułatwiające oddychanie chorem na astmę. Wspomaga również trawienie. Dodatkowo imbir poprawia także krążenie, przeciwdziała zakrzepom, zmniejsza poziom cholesterolu, działa przeciwwymiotnie i pomaga w leczeniu migreny. Oczyszcza także organizm z toksyn, przyspiesza spalanie tkanki tłuszczowej oraz pomaga w walce z cellulitem, stąd imbir znalazł swoje zastosowanie w produkcji kosmetyków modelujących ciało.

Kurkuma zawiera w swoim składzie kurkuminę wykazującą wiele korzystnych właściwości zdrowotnych, również w walce z rakiem czy w chorobie Alzheimer'a. Kurkumina hamuje stany zapalne stawów, trzustki, czy przy wrzodziejącym zapaleniu jelita grubego oraz w chorobie Leśniowskiego-Crohna. Substancja ta jest bardzo skuteczna w redukcji bólu w artrozie stawów kolanowych. Oprócz tego poprawia ona krążenie krwi, zwalcza infekcje grzybicze, zapobiega krzepnięciu krwi i ma właściwości antynowotworowe. Naukowcy odkryli, że połączenie czarnego pieprzu i kurkumy może nie tylko działać jako profilaktyka raka piersi, ale również wspomóc leczenie już chorych kobiet. Ponadto taka kombinacja przypraw zwiększa poziom dopaminy i serotoniny w mózgu, będących „hormonami szczęścia”, które warunkują nasz dobry nastrój. Należy pamiętać jednak o tym, że kurkumina w dużych stężeniach może działać szkodliwie na organizm, dlatego najlepiej zachować zdrowy rozsądek w kuchni.



Papryczki chili zawierają związek o nazwie kapsaicyna, która od 1980 r. jest stosowana w kremach i żelach do miejscowego leczenia naciągniętych mięśni czy stanów zapalnych stawów. Według najnowszych badań kapsaicyna może też zabić komórki raka trzustki bez szkody dla pozostałych zdrowych komórek. Inne badania pokazały, że spożywanie chili przynosi ulgę w bólach głowy oraz zatok oraz prowadzi do wyleczenia chorób zapalnych jelit i zabija bakterie *Helicobacter pylori* odpowiedzialne za powstawanie wrzodów żołądka. Jak ze wszystkim, tak i z papryczką chili trzeba uważać.

Meksykańskie badania potwierdziły, że spożywanie równowartości 9 papryczek jalapeños dziennie podnosi ryzyko wystąpienia raka żołądka. Jeśli jednak będziemy kierować się umiarem i lubimy pikantny smak potraw, to warto dodawać tę sproszkowaną przyprawę lub świeże warzywa do posiłków.

Kora wierzby białej jest naturalnym i silnym środkiem przeciwbólowym. To właśnie z niej została stworzona aspiryna. Kora ta zawiera salicynę, która w żołądku zamienia się w kwas salicylowy. Jej działanie jest jednak o wiele łagodniejsze niż działanie aspiryny. Oprócz korzystnego wpływu na stawy, kora wierzby białej wspomaga zdrowie psychiczne i fizyczne, korzystnie wpływa na gospodarkę hormonalną oraz dba o wzmocnienie organizmu i jego samoregenerację. Może ona pomóc osobom, które potrzebują wzmocnienia, zregenerowania organizmu i wsparcia zdrowia oraz dbającym o swoje stawy. Ekstrakt z kory wierzby łagodzi ból, gorączkę i stany zapalne. Jednak stosowanie preparatów zawierających korę wierzby nie jest zalecane u osób z nadwrażliwością na salicylany. Nie powinno się podawać preparatów zawierających korę wierzby dzieciom do 14. roku życia oraz kobietom w ciąży. Nie zbadano bowiem wpływu kory wierzby na kobiety ciężarne oraz płód. Zawsze należy stosować zalecane dawki preparatów, bowiem większe mogą wywołać nudności lub niezbyt żołądka.



Goździki - stosunkowo znana i często wykorzystywana w cukiernictwie przyprawa - to nic innego jak ususzone pąki kwiatów goździkowca korzennego. Drzewo to rośnie w klimacie tropikalnym i jest wiecznie zielone. Goździki są bardzo dobrym źródłem manganu, czyli pierwiastka, który jest ważny dla prawidłowego funkcjonowania układu nerwowego. Goździki zawierają również witaminy A, C i K, żelazo, magnez i wapń. Wykorzystywane są jako środek przeciwwirusowy i przeciwbakteryjny przy przeziębieniach, katarze, zapaleniu gardła, jamy ustnej i nosa. Zaleca się żucie goździków przez kilka minut zwłaszcza w okresie przeziębienia. Zapobiega to licznym infekcjom górnych dróg oddechowych, a także eliminuje ryzyko zachorowania na grype czy katar. Goździki pobudzają także wydzielanie soków trawiennych, ułatwiają przemianę materii, łagodzą bóle brzucha, niwelują niestrawność i pomagają przy zaparciach. Można z nich przyrządzić leczniczy **napar**, który pomoże przy dyskomforcie trawiennym.

Kilka goździków należy przez chwilę prażyć na patelni, a następnie zmiążdżyć w moździerzu na proszek. Zmielone goździki należy zalać wrzątkiem i odstawić na kilka minut. Po tym czasie do mikstury warto dodać odrobinę miodu i wypić.

Aby wzmocnić organizm, można żuć goździki lub dodawać je do potraw, kawy i herbaty. Goździki wykazują także działanie wykrztuśne. Szczególnie poleca się więc je palaczom. Olejek z goździków to naturalny afrodyzjak i doskonałe lekarstwo na stres. Działa odprężająco, usuwa oznaki zmęczenia psychicznego, odświeża umysł i ułatwia zasypianie.

źródła: <http://lukaszluczaj.pl/kurkuma-cudowny-lek-wywiad-z-dr-anna-bielak-zmijewska-badaczka-kurkumy/>, <http://bazalekow.mp.pl>, <http://naukadlazedrowia.pl>, <http://www.naturalneoczyszczanie.pl>, <https://portal.abczdrowie.pl>.

Rubrykę redaguje:

Anna Pondo
nauczyciel w SP
w Tycynie, pasjo-
natka ekologii
i zdrowej żywności.



Wystawa fotografii „#Beauty”

9.11 br. w CDKiIT w Tyczynie odbył się wernisaż niezwyklej wystawy fotografii „#Beauty” autorstwa **Marty Kwolek** (wizażystki) i **Mariusza Barana** (fotografa). Ekspozycja powstała z połączenia dwóch pasji – fotografii i wizażu. W swoim zamierzeniu miała pokazać, że świat fotomodelingu może być odmianą Sztuki. Precyzja wykonanych stylizacji, wizażu i fotografii spowodowały, że trudno przejść obojętnie wobec zaprezentowanych prac. O wyjątkowości sfotografowanych stylizacji świadczy również fakt, że wszystkie zostały wykonane w oparciu o materiały znalezione w lumpeksach, które dzięki stylizacji otrzymały nowe artystyczne życie i to właśnie ten artyzm został uchwycony przez Mariusza Barana. A czym jest symbol „#” w tytule wystawy? To sugestia autorów, by odbiorcy poszukiwali w pracach ukrytych znaczeń i kontekstów.

Licznie przybyli na wernisaż goście byli pod dużym wrażeniem tego, co zobaczyli. Profesjonalne zdjęcia i oryginalne stylizacje, które można było oglądać na żywo na modelkach **Martynie Krzanowskiej** i **Joannie Maderze**, zachwyciły wszystkich. Autorzy wystawy chętnie odpowiadali na pytania gości, którzy bardzo zainteresowani byli inspiracjami stylizacji, doborem modelek do zdjęć, pomysłem na wizaż i makijaż oraz rozdawali albumy wydane do wystawy oraz autografy.

Bardzo serdecznie dziękujemy uczestnikom wernisażu wystawy za obecność i wyjątkową atmosferę tego spotkania. Z całego serca dziękujemy twórcom za chęć pokazania tyczyńskiej publiczności tych wyjątkowych prac oraz za inspirację do tego, by nigdy nie rezygnować z pasji.

Wystawę można oglądać w CDKiIT do **14.12 br.**

*Tekst: Zakia Cieślicka-Majka
w oparciu o katalog wystawy #Beauty*

W stronę marzeń



Od 24.09 br. Grupa Miłośników Teatru we współpracy z MCW, M-GOK w Tyczynie oraz jego filią CDKiIT w Tyczynie realizuje projekt edukacji artystycznej „W stronę marzeń”. Wyłoniona podczas castingu grupa dzieci i młodzieży uczestniczy w zajęciach aktorskich, tanecznych, wokalnych i scenograficznych, podczas których pod okiem instruktorów tworzy spektakl muzyczny „W stronę marzeń” - jego premiera odbędzie się **21.12. br. o godz. 18.00**. Nie jest to jedyne działanie w ramach naszego projektu, bowiem **30.11 br.** dzieci i młodzież z tyczyńskich szkół będą uczestniczyć w audycji muzycznej opowiadającej o muzyce **Kasi Sobczyk** i czasach bigbitu, którą zaprezentuje **Mobilna Filharmonia**.

8.12 br. o godz. 17.00 wspólnie z TMZT zapraszamy na wieczór wspomnień poświęcony **Kasi Sobczyk**, pod-

czas którego m.in. zaprezentujemy archiwalne nagrania z jej występów oraz zainaugurujemy nową ekspozycję w muzeum poświęconą piosenkarce. Wieczór zakończymy recitalem piosenek z repertuaru artystki w wykonaniu solistów MDK w Rzeszowie (pracujących pod okiem **Dominiki Kindrat**) oraz Stowarzyszenia Śpiewaczego Sancta Musica prowadzonego przez **Agnieszke Fudali**.

W związku z tworzeniem **Sali Pamięci Kasi Sobczyk** w CDKiIT w Tyczynie **ogłaszamy zbiórkę eksponatów związanych z jej postacią, które można przekazywać od wtorku do piątku w godzinach 9:30-17:30 do CDKiIT**, ul. Grunwaldzka 29. Poszukujemy np.: płyt winylowych, zdjęć archiwalnych, artykułów archiwalnych, wywiadów, autografów, czasopism kolorowych z wizerunkiem artystki. Zapraszamy do współpracy i wspólnego tworzenia nowej przestrzeni w muzeum.

Projekt Dofinansowano z programu Działaj Lokalnie IX 2016 Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce przy współpracy z Ośrodkiem Działaj Lokalnie Fundacją Generator Inspiracji dzięki wsparciu otrzymanemu od lokalnych samorządów: Gminy Błażowa, Gminy Chmielnik, Gminy Dynów, Gminy Tyczyn oraz Województwa Podkarpackiego.



POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI



AKADEMIA ROZWOJU
FILANTROPII W POLSCE



GENERATOR
INSPIRACJI



PODKARPACKIE
PRZESTRZENŃ OTWARTE

„Działaj Lokalnie IX” 2016 to Program Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowany przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce przy współpracy z Ośrodkiem Działaj Lokalnie - Fundacją Generator Inspiracji, dzięki wsparciu otrzymanemu od lokalnych samorządów: Gminy Błażowa, Gminy Chmielnik, Gminy Dynów, Gminy Tyczyn oraz Województwa Podkarpackiego.

SPORT: Sukcesy karateków

Końcem października br. w Mikołowie odbył się roczny międzynarodowy turniej walki wręcz, na który zjechało ponad 200 zawodników z 6 państw Europy. Klub Sportowy Jujitsu Karate reprezentowało kilkunastu zawodników z Tyczyna, Rzeszowa i Chmielnika.

Podczas zawodów kolejne złoto wywalczył 10-letni **Paweł Miechoński** w walkach mieszanych ju-jitsu i karate w kategorii dziecięcej. Ten ambitny i utalentowany zawodnik z tyczyńskiego zespołu naszego klubu stoczył trzy walki, wszystkie wygrał, a w finałowej, bardzo ciężkiej i wyrównanej, pokonał zawodnika z mocnego ukraińskiego zespołu. Do tego Paweł dołożył jeszcze srebro w kata z bronią oraz brąz w synchro kata z bronią **Michałem** i kolegą klubowym **Jakubem Szafranem**.

Srebrnym medalem w kategorii seniorów w kata z bronią musiał zadowolić się **Mateusz Leniart**, nato-

miast w synchro kata drużyna w składzie: **Ada Kmieć** (z Chmielnika), **Judyta Szafran** i **Izabela Szłek** zdobyła trzecie miejsce. Indywidualnie w kata w dość dobrze obsadzonej grupie kilkunastu zawodniczek z kilku państw **Judyta Szafran** dostała się do finałowej czwórki i ostatecznie zakończyła występy na trzecim miejscu. Brawa dla zespołu z Tyczyna!

Z klubu rzeszowskiego podopieczni trenera **Wiesława Kisiel** również kilkakrotnie stawali na najwyższym miejscu podium, pokonując silne zespoły ukraiński i węgierski oraz bardzo dobrych zawodników z innych polskich klubów.

Ten skromny sukces sportowy zawdzięczamy ciężkiej pracy treningowej całej grupy. Spotykamy się w Szkole Podstawowej w Tyczynie dwa razy w tygodniu i trenujemy po 2,5 godziny. Zapraszamy wszystkich młodych chętnych do udziału w naszych zajęciach, które usprawniają ruchowo i wnoszą wiele wartości.

*Tekst: Wiesław Kisiel
- trener i wychowawca*

PRZEBIERANKA



WYPORZYZALNIA STROJÓW:

DLA DOROSŁYCH ORAZ DZIECI
A TAKŻE SUKIENKI I GADŻETY

WYNAJEM MASZYN:

DO WATY CUKROWEJ I POPCORNU

ANIMACJA CZASU WOLNEGO DLA DZIECI

DEKORACJA OKOLICZNOŚCIOWA:

SAMOCHODÓW, SAL, STOŁÓW ORAZ KOŚCIÓW

WWW.PRZEBIERANKA.pl

Tel: 796 638 607

608-439-955

Pod tym numerem
można całodobowo
przez 7 dni w tygo-

dniu zgłaszać przypadki awarii sieci wodociągowo-kanalizacyjnej obsługiwanej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej „Eko-Strug” w Tyczynie. W godzinach pracy Spółki awarie można również zgłaszać pod numerami telefonów:

(17) 22-19-312, (17) 22-19-360

Aranżacja wnętrza niebanalnie i niedrogo.

Tel. (17) 22-91-006 (w godz. 20.00 – 22.00)

Urząd Miejski w Tyczynie informuje mieszkańców o możliwości odbioru dodatkowych kodów kreskowych na worki na odpady (po wykorzystaniu posiadanych kodów).

Zainteresowanych prosimy o kontakt pod nr tel. **(17) 22-19-310, wew. 15** lub zgłaszanie się osobiste w UM, pok. nr 15.

ZIELONY
KOSZY



Zapraszamy na zakupy

W tym miesiącu proponujemy MEGA PROMOCJE !

Rzeszów
ul. Budziwojska 465

godz. otwarcia:

pon - sob.

6:00 - 21:00

Niedziela

8:00 - 20:00

PROMOCJA



Kielbasa z piersi JBB 93% mięso z fileta.



Majonez Hellmanns Babuni 420 ml



Margaryna Kasia 250 g Białmar



Pepsi 2.25 l



Czekolada Wedel 100 g wybr. smoki



Jajka klasa L-15 Owores

Oferta ważna do wyczerpania zapasów

GŁOS TYCZYNA

- miesięcznik. Redaguje Kolegium w składzie: **Alicja Kustra** - redaktor naczelna, **Zofia Matys**, **Ewa Kocur**, **Elżbieta Domino**, **Agnieszka Rożek-Janda**. Stali współpracownicy: **Dorota Michalak**, **Monika Dziadura**, **Anna Pondo**, **Rafał Kaplita**, **Małgorzata Łyszczarz-Bukala**, **Ewelina Kloc**, **Beata Byczyńska-Gruca**.

Wydawca: Urząd Miejski w Tyczynie przy współudziale Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury, Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej. **Adres Wydawcy:** Urząd Miejski, 36-020 Tyczyn, ul. Rynek 18, tel. (17) 22-19-310, e-mail: glostyczyna@tyczyn.pl; www.tyczyn.pl; **Adres redakcji:** MiGBP w Tyczynie, ul. Mickiewicza 1, 36-20 Tyczyn, tel. (17) 22-19-410. **Skład i lamanie:** MiGBP w Tyczynie. **Druk:** Drukarnia „Kolor”, Tyczyn, ul. Kościuszki 4a, tel. (17) 22-99-345. **Redakcja** zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji publikowanych tekstów oraz korespondencji, a także opatrywania ich własnymi tytułami. Wydawca nie zwraca niezamówionych materiałów i nie odpowiada za treść ogłoszeń. Poglądy wyrażane w artykułach są poglądami ich Autorów, a nie Wydawcy.

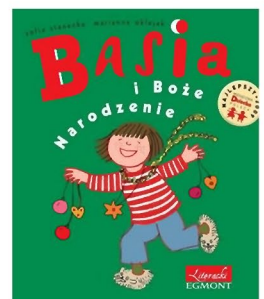
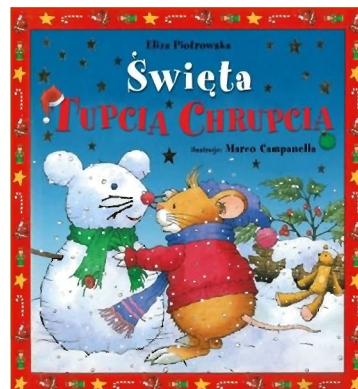
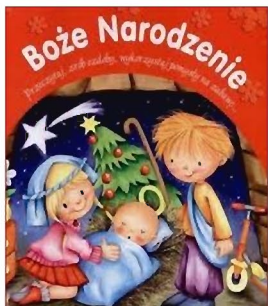
ISSN 1231-4609

GŁOS DLA DZIECI

Oprac. MiGBP w Tyczynie (www.tyczyn-biblioteka.pl)
Dodatek do 11. numeru „Głosu Tyczyna” (11/2016)



Kącik Czytelnika



Rozwiąż krzyżówkę. Hasło wpisz tutaj:



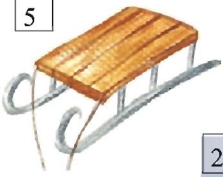
1



4



3



5



13



20



14



19



21



23



12



24



25



26



27

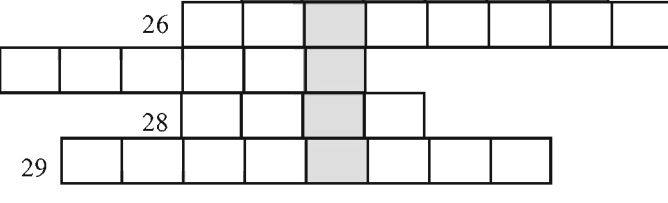
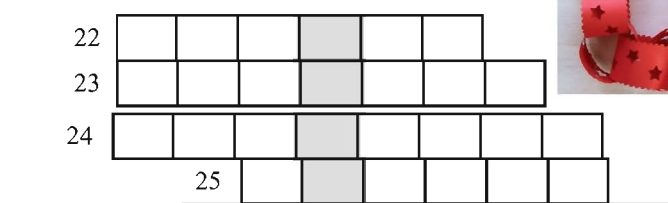
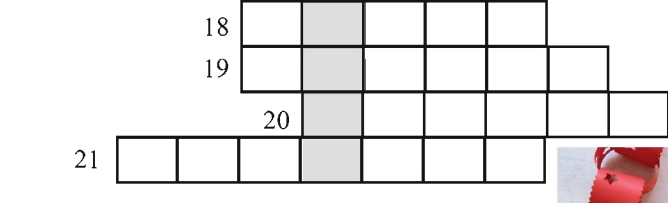
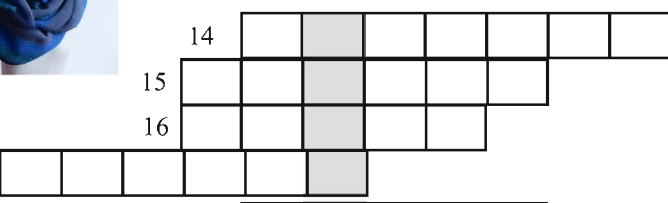
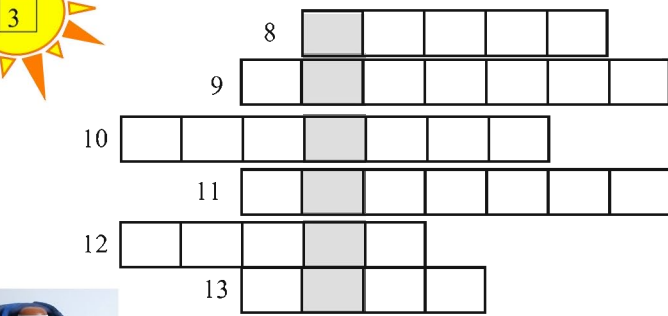
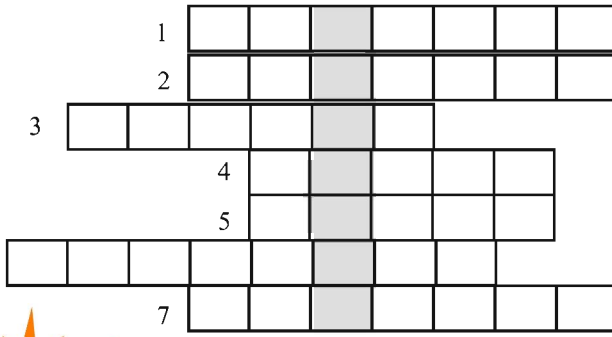


29

Mikołaj



28



2



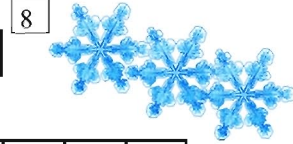
11



6



7



8



9



10



15



18



17



16



22

O kondycję trzeba dbać

Sukcesy Klubu Sportowego Ju-Jitsu Karate w Otwartym Pucharze Europy w Mikołowie, październik 2016



Synchro kata w wykonaniu zespołu z Tyczyna (od lewej): I. Szlęk, A. Kmieć i J. Szafran



Trzecie miejsce w kat. synchro kata zdobyła drużyna w składzie: Ada Kmieć, Judyta Szafran i Izabela Szlęk



Złoty medal dla Pawła Miechońskiego w walkach mieszanych ju-jitsu i karate w kategorii dziecięcej



Zawodnicy KS Ju-Jitsu Karate z trenerem Wiesławem Kisielom

Powiatowe ćwiczenia pożarnicze w Kielnarowej-Królce, październik 2016



**VI Festiwal Piosenek Kasi Sobczyk o „Złotą Różę Małego Księcia”,
październik 2016, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Tyczynie**



Fot. Dorota Drozd, Małgorzata Korcz

**Wernisaż wystawy fotografii „#Beauty”, listopad 2016 r., Centrum Dziedzictwa
Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie**



Przy mikrofonie Marta Kwolek
– autorka sfotografowanych stylizacji



Zaproszeni goście



Marta Kwolek w rozmowie
z uczestnikami wernisażu



Od lewej: Mariusz Baran (autor fotografii), Marta Kwolek, modelki Martyna Krzanowska i Joanna Madera, Zakia Cieślicka-Majka (instruktor CDKiIT)

Fot. Jerzy Fil